

100 JAAR

Lichamelijke Opvoeding

Jaargang 100 - 31 aug. 2012

Topic **Effecten van meer bewegen en sporten in en om de school**

KVLO 150 jaar: clinics en
congressen

Halo 100 jaar

Street Handball

Nummer

7

vooruitstrevend, veilig en continu in beweging

van educatie tot wereldprestatie!

Kinderen verantwoord leren bewegen. De visie die ten grondslag ligt aan het moderne bewegingsonderwijs proberen wij te vertalen in gymnastiektoestellen die niet alleen degelijk en duurzaam zijn maar ook uitdagend, aantrekkelijk en vooral veilig. Vakdocenten en andere deskundigen uit het bewegingsonderwijs wijzen ons de weg hoe wij met nieuwe toestellen kunnen bijdragen aan uitdagend en verantwoord bewegen.

www.janssen-fritsen.nl

**janssen
fritsen**

Janssen-Fritsen Nederland b.v.

Tel: 0492-530930 • verkoop@janssen-fritsen.nl • www.janssen-fritsen.nl

Inhoud:

TOPIC

Topic: Effecten van meer bewegen en sporten in en om de school

Een breed topic want er zijn veel initiatieven om leerlingen/jougd meer te laten bewegen en die worden ook steeds meer gemonitord. Is er trouwens verschil tussen scholieren die meer lessen bewegingsonderwijs krijgen en andere leerlingen? Hoe doet een school met een sportprofiel het? Hoe belangrijk is leren bewegen voor deelnamebekwaamheid aan de maatschappij? Wat werkt eigenlijk? Op al deze vragen krijg je in dit topic antwoord.

06 | Alle leerlingen Actief! / *Saskia Duursma*

08 | Hoe krijg je een scholier in beweging? / *Annelijn de Lig*

10 | Leren bewegen is belangrijk voor deelnamebekwaamheid aan de maatschappij / *Bertram Bouthoorn en Huub Toussaint*

13 | Vmbo-scholen en -leerlingen in beweging! / *Paul Duijvestijn*

16 | 'Wij bewegen even veel' / *Marja Leijenhorst en Baukje Zandstra*

20 | 'VMBO in Beweging' met behulp van judo / *Mark Bette*

32 | Scholen profileren met een sportprofiel, gewoon doen want sport motiveert / *Hilde Bax*

PRAKTIJK

20 | 'VMBO in Beweging' met behulp van judo

/ *Mark Bette*

24 | Excelleren in de praktijk / *Frits Bosman en Maarten Massink*

27 | Street Handball is nieuw en leuk / *Nicolien de Wit*

29 | E-mailhulp in het mbo, gekoppeld aan Testjeleefstijl.nu / *Marij Bosdriesz*

RUBRIEK

05 | Eerste pagina

18 | (KV)LO en recht

35 | Boeken

38 | KVLO 150 jaar / **Congres: 'Kenniss in beweging'**

39 | Schoolsport

40 | KVLO 150 jaar / EK Clinics Softball VO

42 | Van het bestuur: samenvatting notulen voorjaarsvergadering

44 | Scholing

46 | (KV)LO-nieuws

KVLOweb.nl

En verder

31 | Canon LO / *Redactie: Hans Dijkhoff*

36 | **Halo 100 jaar** / *Emile van den Hoak*

43 | KVLO: 150 jaar passie voor bewegen; Goed leren bewegen! / *Redactie: Hans Dijkhoff*

→ COMBINATIEFUNCTIE ONDERWIJS EN SPORT

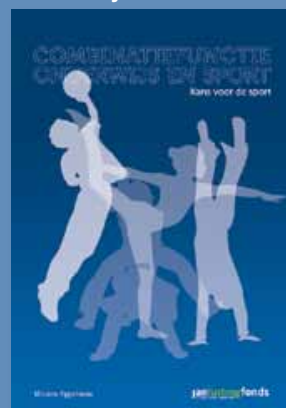
KANS VOOR DE SPORT

Wat is een combinatiefunctionaris? En welke kansen biedt de functie nu eigenlijk voor de onderwijssector? Sinds de ondertekening van de 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' eind 2007 zijn er bijna 2.250 combinatiefunctionarissen werkzaam in het onderwijs, de sport en de cultuur. Het boek *Combinatiefunctie onderwijs en sport*, een uitgave van het Jan Luiting Fonds, gaat uitgebreid in op de aanleiding en het doel van de 'Impuls' en de stand van zaken ruim drie jaar na de start.

Combinatiefunctie onderwijs en sport bevat inspirerende voorbeelden uit verschillende soorten onderwijs, waarbij de inhoud van de functie, de taken, de wijze van aanstelling en de samenwerkingspartners worden beschreven. Het boek is voorzien van praktische bijlagen, met voorbeelden van aangepaste cao's, functieprofielen, beloningen en een stappenplan voor de invoering van combinatiefuncties. Daarnaast geven combinatiefunctionarissen diverse praktische tips.

COMBINATIEFUNCTIE ONDERWIJS EN SPORT

€22⁹⁵ incl. btw

ISBN: 9789072335494

Te bestellen via www.janluitingfonds.nl

janluitingfonds
LEZEN OVER BEWEGEN

→ In samenwerking met Arko Sports Media

→ DE SAMENLEVING OVER DE KWALITEIT VAN BEWEGEN & SPORT OP SCHOOL

Hilde Bax schetst in haar proefschrift *De samenleving over de kwaliteit van bewegen & sport op school* een beeld van de visie van de landelijke overheid, maatschappelijke organisaties en inwoners van Nederland over de denkbeelden en wensen met betrekking tot bewegen & sport (b&s) op school. Bax verzamelde hierover vele opinies via documentenanalyse en vragenlijsten. Onderzochte thema's hebben onder meer betrekking op de doelstellingen van b&s, het onderwijsaanbod en de deskundigheid van de leraar.

De vakwereld

De gangbare visie op b&s binnen de vakwereld zelf is dat b&s een leergebied is net als andere schoolvakken. De nadruk ligt op het verwerven van een meervoudige deelnamebekwaamheid door leerlingen in sport- en bewegingssituaties. Wat kan de vakwereld doen met de denkbeelden en

verwachtingen van de samenleving, zonder voorbij te gaan aan de eigenheid van het leergebied? Bax meent dat een hedendaagse doel-middelrationaliteit een uitweg kan bieden. Hiervoor is geen trendbreuk nodig. Wel zal er expliciet gezocht moeten worden naar mogelijkheden om vakoverstijgende doelen en algemene maatschappelijke waarden te integreren in de lessen b&s.

Spiegel van de samenleving

Het proefschrift is een spiegel van de samenleving voor de vakwereld. Vertegenwoordigers zoals leraren, opleiders, vakdidactici en beleidsmedewerkers worden uitgenodigd mogelijkheden te zoeken die recht doen aan hun gedachtegoed en de heersende verwachtingen ten aanzien van b&s in de samenleving. De studie daagt studenten van lerarenopleidingen aan de ALO's en Sporthogescholen uit hun visie op de taakstellingen voor het leergebied te bepalen.

€14⁹⁰ incl. btw

ISBN: 978-90-72335-52-4

Bestellen via www.janluitingfonds.nl

janluitingfonds
LEZEN OVER BEWEGEN

→ In samenwerking met Arko Sports Media

Euforie in London

"En hij staat". De geweldige prestatie van Epke Zonderland en het fenomenale commentaar van onze collega Hans van Zetten. O wat was dat mooi. Sowieso, als je van sport en emotie houdt dan kwam je uiteindelijk goed aan je trekken in deze sportzomer. En dan waren er ook nog de uitspraken van diverse politici op de Spelen, waaronder de minister van Sport, dat de drie uur lichamelijke opvoeding in het onderwijs toch wel wenselijk zijn.

Verkiezingen

De programma's voor de komende verkiezingen van 12 september munten niet uit in creativiteit. Het aantal pagina's belooft al gauw de 50 tot 100, een enkele uitzondering daargelaten. Waar stem je op? En moet je het altijd volledig eens zijn met een politieke partij? Dat laatste is onmogelijk lijkt me. Er staan altijd punten in een programma waarmee je het niet/minder eens bent. Daarnaast is een verkiezingsprogramma een momentopname. Na de verkiezingen komt er een regeerakkoord en een regeringsverklaring. Dat zijn meestal teksten vol met compromissen.

Wanneer je de verkiezingsprogramma's leest, is er wel een aantal overeenkomsten te vinden tussen veel partijen: bezuinigingen op passend onderwijs van tafel; aandacht voor de kwaliteit van het beroep van leraar en de opleiding; aandacht voor de krimpregio's in ons land en het voorzieningenniveau. Denk aan kleine scholen bijvoorbeeld.

Maar soms lees je ook teksten waarvan je je afvraagt, kent men het onderwijs wel? Er staat dan: Jong geleerd is oud gedaan, daarom is gymles een belangrijk onderdeel van de schoolopleiding. Sport moet onderdeel van de Pabo-opleiding worden en basisscholen moeten de kwaliteit en het aantal gymlessen opschroeven. Het is als het ware een terug in de tijd-effect. Door de overladenheid en zwaarte van het Pabo-programma heeft de KVLO-er er mede voor gezorgd dat de bevoegdheid voor lichamelijke opvoeding is geschrapt. Daarvoor in de plaats is een goede en pittige leergang lichamelijke opvoeding gekomen die afgestudeerden aan een Pabo kunnen volgen. Het net uitgekomen evaluatierapport over deze leergang toont aan dat men tevreden is met de opleiding, maar dat scholen nog steeds moeite hebben om de gymlessen door specialisten – waaronder de leergang specialist – te laten geven. De KVLO heeft aan de PO-Raad aangegeven dat zij hierin behulpzaam wil zijn om scholen aan te geven op welke wijze specialisten ingezet kunnen worden. Daarbij vraag ik me ook weleens af of er niet meer op ons vakgebied samengewerkt kan worden met het voortgezet onderwijs in geval van een accommodatieprobleem. Soms liggen de scholen helemaal niet zover van elkaar en kunnen zalen/velden efficiënter gebruikt worden. Ik ben benieuwd of er in Nederland voorbeelden zijn van een dergelijke samenwerking.

Halo en Calo

Twee Academies vieren hun lustrum dit jaar. De Haagse Academie (Halo) bestaat 100 jaar en is daarmee de oudste ALO. De Christelijke Academie (Calo) is in 1947 opgericht en bestaat 65 jaar. Beide hebben een grote bijdrage geleverd en leveren die nog steeds, aan de opleiding tot leraar lichamelijke opvoeding. Daarnaast hebben ze – evenals de andere ALO's – zich ook op een breder beroepenveld van sport en bewegen gericht. Vanuit de KVLO feliciteren we de Halo en Calo van harte en hopen dat de nieuw ingeslagen weg tezamen met de andere ALO's om ons vakgebied kwalitatief te verbeteren, resultaat mag krijgen.

Ik sluit weer af met Hans van Zetten want hij brak in zijn commentaar tijdens de sluitingsceremonie een lans voor ons en zijn vakgebied. Vakspecialisten op de scholen en tenminste drie uur per week. En zo is het: want dan kunnen we kinderen goed leren bewegen!

Jan Rijpstra

COLOFON

Lichamelijke opvoeding

is een uitgave van de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO)

Redactie: Hans Dijkhoff (hoofdredacteur) Maarten Massink (praktijkredacteur) Jacqueline Tangelder (redactiemedewerkster) Redactieraad: Hilde Bax, Marianne van Bussel, Peter Barendse, Jan Faber, Frank Jacobs, Liesbeth Jans, Mark Jan Mulder, Chris Mooij (VZ), Jorg Radstake en Sebastiaan Platvoet. Redactieadres: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist, Tel.: 030 69 20 847, e-mail: redactie@kvlo.nl. Abonnement Lichamelijke Opvoeding: Jaarabonnement € 60,- (buitenland € 80,-) Losse nummers € 5,- (excl. verzendkosten) Handelsadvertenties: Bureau Van Vliet BV, Passage 13-21, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort, fax: 023 571 7680 e-mail: zandvoort@bureauvanvliet.com www.bureauvanvliet.com. Verschijningsdata 2012: 27 jan., 24 feb., 30 mrt, 27 april, 25 mei, 29 juni, 31 aug., 28 sep., 26 okt., 30 nov., 21 dec. Druk: Drukkerij Ten Brink Meppel, Postbus 41, 7940 AA Meppel. Tel.: 0522 855 111. Vormgeving+Opmaak: FIZZ reclame+communicatie, Stationsweg 44a, 7941 HC Meppel. Tel.: 0522 246 162. Aanbieding en plaatsing van teksten en foto's houdt tevens mogelijk gebruik op de KVLO-website in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Niet alle artikelen behoeven de (volledige) instemming van de redactie te hebben. Wij hebben dit magazine met uiterste zorg samengesteld. Wij hebben daarbij steeds getracht mogelijke rechthebbenden te achterhalen. Indien u onverhoopt meent rechten te kunnen doen gelden, dan verzoeken wij u dit kenbaar te maken bij de redactie.

Alle leerlingen Actief!

krijgt inactieve leerlingen in beweging

Inspireren, motiveren, activeren. Drie kernbegrippen binnen Alle leerlingen Actief!, de door het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) ontwikkelde aanpak die ervoor zorgt dat leerlingen in beweging komen die nauwelijks actief zijn. In dit artikel wordt een project beschreven dat het anders doet.

Door: Saskia Duursma

Binnen de gebruikelijke projectaanpakken wordt een collectief aanbod gedaan voor alle leerlingen. Onze aanpak met een intensief traject gaat juist volledig uit van de motivatie van de inactieve leerling zelf. De overwegingen, wensen en mogelijkheden van de leerling staan centraal. Als hun inactiviteit wordt veroorzaakt door een motivatieprobleem dan ligt het voor de hand dat daar ook de oplossing ligt! Vandaar de keuze voor motivational interviewing (MI) als belangrijk onderdeel van de aanpak. Door het voeren van deze motivatiegesprekken is de jeugd voor 100% betrokken bij het traject.

Om de inactieve leerlingen te selecteren, wordt een onderzoek gedaan naar het beweeggedrag bij alle leerlingen. Van de 150 tot 200 leerlingen worden tussen de vijftien en twintig inactieve deelnemers geselecteerd voor deelname aan de motivatiegesprekken. Deze leerlingen worden zolang als noodzakelijk begeleid, variërend van een aantal maanden tot maximaal twee jaar.

Wat houdt de aanpak in?

Met Alle leerlingen Actief! worden leerlingen gemotiveerd tot sporten of andere vormen van bewegen. Daartoe voeren de docenten of interne begeleiders individuele gesprekken met leerlingen en hun ouders volgens de methode van motivational interviewing. Dit is een specifieke techniek, die een speciale training vergt. Uitgangspunt is dat gedragsverandering alleen mogelijk is als de leerling daar zelf de verantwoordelijkheid voor neemt en intrinsiek gemotiveerd is. De docent probeert daarbij de leerling niet te overtuigen, maar leeft zich in, roept een spanning op tussen het huidige gedrag en belangrijke doelen en waarden van de leerling zelf, en ondersteunt diens geloof in het eigen vermogen tot verandering.

In de gesprekken is sprake van samenwerking met en gelijkwaardigheid tussen de docent en de leerling. Anders wellicht dan in de klas, onderwijst en overtuigt de docent hier niet. Hij of zij helpt vooral bij het verhelderen van overwegingen, probeert uitspraken uit te lokken en ondersteunt. De docent probeert zich te verplaatsen in de

leerling en creëert een disbalans tussen het huidige gedrag en belangrijke doelen of waarden. De docent moet flexibel zijn: hij of zij veert mee met weerstanden in plaats van deze direct uit de weg te ruimen en ondersteunt het geloof in eigen kunnen en vermogen tot verandering.

Graag willen we leerlingen die inactief zijn zo snel mogelijk actief maken: langs de kortste weg, doelgericht. In een enkel geval lukt dat, vaak ook niet. Het komen tot gedragsverandering kent namelijk veel stadia. Om helder te krijgen in welk stadium een leerling verkeert, en welke aanpak het beste aansluit, wordt het model van de veranderingsfasen (stages of change) gebruikt. Dit model van veranderingsfasen helpt mee om de vorderingen van de leerlingen inzichtelijk te maken. Er zijn verscheidende fasen te onderscheiden:

- voorbeschouwing: "meer bewegen komt nog niet in mij op"
- overpeinzing: "fietsen naar school is leuk, misschien toch eens gaan doen"
- besluitvorming: "ja, ik ga sporten"
- voorbereiding: "ik ga bij sportvereniging x vragen wanneer ik daar terecht kan"
- actie: "ik ga naar sportlessen"
- nieuw gedrag: "ik sport nu bij sportvereniging x"
- terugval: "ik vond het niet meer leuk en ben gestopt"

Het is bijvoorbeeld niet realistisch te verwachten dat er successen worden geboekt bij doorverwijzing naar sportaanbod als een leerling nog in de voorbeschouwing of overpeinzingfase zit. Ook ouders worden betrokken bij Alle leerlingen Actief! Gesprekken met ouders hebben tot doel obstakels thuis weg te nemen, zoals weerstand tegen lidmaatschap van een sportvereniging. Uiteraard zorgen docenten ervoor dat ze op de hoogte zijn van sport- en beweegmogelijkheden in de omgeving van de school. Als een leerling eenmaal zover is dat hij in beweging wil komen, zorgt de docent voor een goede match tussen vraag en aanbod. Voor het succesvol toepassen van de aanpak is een sportief schoolklimaat een vereiste.

Daarom Alle leerlingen Actief!

In de pilotperiode is de effectiviteit van Alle leerlingen Actief! gedurende twee schooljaren onderzocht. De resultaten en bevindingen van dit onderzoek op een rij:

- 60% van de inactieve leerlingen is binnen een schooljaar meer gaan bewegen
- er vindt een gedragsverandering plaats bij de deelnemers
- de interventie heeft ook op lange termijn effect
- inmiddels zijn 250 docenten getraind in Alle leerlingen Actief!
- toepasbaar in basisonderwijs, VO en mbo
- elke docent die de interventie uitvoert, bereikt 15 tot 20 deelnemers per jaar
- de scholen concluderen dat motivational interviewing breed ingezet kan worden en vaak het gewenste effect oplevert
- CGL beoordeelt Alle leerlingen Actief! als theoretisch goed onderbouwd
- NASB heeft Alle leerlingen Actief! beoordeeld als koploper.

FOTO NISB ROBERT ZWART

Uit dit evaluatieonderzoek blijkt dat Alle leerlingen Actief! een effectieve aanpak is. De aanpak is erkend als 'Theoretisch goed onderbouwd' in de i-database van CGL. Inactieve leerlingen en semi-inactieve leerlingen krijgen plezier in bewegen en gaan tot actie over: ongeveer 60% van de inactieve en semi-inactieve leerlingen is meer gaan bewegen ten opzichte van de nulmeting voorafgaand aan de interventie. Daarnaast hebben de motivatiegesprekken ook een positieve invloed gehad op de houding van de leerlingen. Meer dan twee keer zoveel leerlingen hebben de eerder genoemde stages of change doorlopen zodat er een duurzame gedragsverandering kan plaatsvinden.

De docenten waren zeer tevreden met Alle leerlingen Actief!. Voor de meesten betekende het werk meer afwisseling naast het lesgeven. Nog meer waren zij te spreken over de goede band die zij met de leerlingen konden opbouwen. Eerdere scepsis over mogelijke stigmatisering van de groep inactieve kinderen, heeft niet plaatsgevonden. Ook reeds actieve kinderen bleken graag deel te nemen aan de 'sportgesprekken'.

Een greep uit de verschillende reacties vanuit het voortgezet en basisonderwijs: "Ik ben trots dat de motivatiegesprekken zo goed lopen en dat meer kinderen willen praten over sport" (docent LO op een VO-school).

"In onze school vinden wij aandacht voor inactieve leerlingen heel belangrijk. Wij vinden dat een van onze zorgtaken, net zo goed als we remedial teaching geven" (directeur basisschool).

"Er zijn een heleboel kinderen zonder overgewicht die ook veel te weinig bewegen. Die moeten we niet uit het oog verliezen" (IB-er basisschool).

"Ouders in het voortgezet onderwijs vinden het vaak wel fijn als je je bemoeit met hun kinderen, want thuis sluiten ze zich in deze leeftijdsfase toch wat meer af voor de invloeden van hun eigen ouders" (vakleerkracht vmbo-school).

"Ik ben trots dat ik nu goed contact kan maken met de leerlingen" (leerkracht basisschool).

"Ik merk dat jongeren ook echt meer gaan sporten, ook in hun vrije tijd" (LO-docent vmbo-school).

Rol leraar LO of buurtsportcoach

In de meeste gevallen is het de vakleerkracht lichamelijke opvoeding die een belangrijke rol krijgt in de uitvoering. Maar ook de combinatiefunctionaris of buurtsportcoach biedt hier mogelijkheden. De belangrijkste kenmerken waar deze persoon aan moet voldoen? Hij of zij is in staat om vertrouwensrelaties aan te gaan met leerlingen, kan zich verplaatsen in de motieven van leerlingen om niet te kunnen of willen bewegen en kan de rol van makelaar en

schakelaar vervullen tussen leerling, ouders, medewerkers van de school en beweegaanbieders. Waarbij de bereidheid tot gedragsverandering natuurlijk niet een vaststaand feit is, maar in de interactie tussen leerling en begeleider wordt vormgegeven.

Als het besluit is genomen om als school te investeren in het activeren van inactieve leerlingen, dan moeten daar een of meer personeelsleden voor worden vrijgemaakt. Afhankelijk van de grootte van de school, de selectie van de leerjaren of groepen die worden betrokken en de mogelijkheid om een bepaald aantal uren vrij te stellen (budget) moeten keuzes worden gemaakt. In de meeste gevallen is het mogelijk om met vier uur per week de werkzaamheden uit te voeren. Er wordt dan uitgegaan van zo'n 150 tot 200 leerlingen die voor het meten van het beweeggedrag (de beweegnorm) in aanmerking komen, waarvan vervolgens vijftien inactieve leerlingen intensief begeleid worden met motivatiegesprekken. De scholing motivational interviewing vraagt een tijdsinvestering van twee dagen (vier dagdelen). Indien er op school al een schoolbrede aanpak wordt toegepast voor sport en bewegen kan de tijdsinvestering van vier uur een stuk worden teruggebracht. Naast deze facilitering is het nodig dat die uren daadwerkelijk ingeroosterd worden. In de praktijk blijkt dat 'het erbij doen' meestal funest is voor de continuïteit. Uren gaan dan snel verloren aan andere bezigheden. Als het hele schoolteam op de hoogte is van het project en regelmatig op de hoogte wordt gehouden van de vorderingen, dan kan het een stevige plek krijgen in de school.

De praktijk zegt

Twee samenwerkingsverbanden uit de praktijk: de samenwerking tussen Alle leerlingen Actief! en sCOOLsport van Sport Zeeland en tussen Alle leerlingen Actief! en DOIIT.

sCOOLsport is een methode waarmee basisscholen in Zeeland werken aan een gezonde en actieve leefstijl voor de leerlingen. Op deze scholen werken enthousiaste beweegteams samen zodat kinderen elke dag kunnen bewegen en kunnen profiteren van de neveneffecten van sport en bewegen. DOIIT is een lesprogramma voor het voortgezet onderwijs gericht op gezonde voeding en voldoende lichaamsbeweging. Leerlingen gaan actief aan de slag door hun eigen (on)gezonde gedrag en de invloed van hun directe omgeving te onderzoeken en te veranderen.

"We merken dat nog weinig scholen specifieke aandacht aan inactieve leerlingen besteden, juist daarom heeft SportZeeland samenwerking met Alle leerlingen Actief! gezocht. Samen met de basisscholen in Zeeland wordt gekeken hoe de interventie een logische plek krijgt binnen sCOOLsport en hoe het leerlingvolgsysteem hierbij ingezet kan worden" (quote van sCOOLsport).

"In Den Haag, Rotterdam en Amsterdam zijn er momenteel verschillende VO-scholen met DOIIT actief. Op deze scholen worden leerlingen door het DOIIT lesprogramma intrinsiek gemotiveerd om hun eet- en beweeggedrag positief te veranderen. De lessen worden met name ingezet tijdens mentoruren, biologie en leefstijllessen. Alle leerlingen Actief! wordt ingezet als verbinder tussen het DOIIT-lespakket en de inactieve leerling" (quote van DOIIT).

Meer informatie

<http://www.nisb.nl/alleleerlingenactief>
 saskia.duursma@nisb.nl
 Tel.: 0318 490 900

Wil je met 'Alle leerlingen actief' aan de slag? Je kunt de aanpak 'Alle leerlingen Actief!' gratis ontvangen via de post. Als je dit wilt, stuur dan een mailtje naar Saskia Duursma via bovenstaand adres.

Saskia Duursma is Adviseur Implementatie bij het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB). ◀■

Contact:

saskia.duursma@nisb.nl

Hoe krijg je een scholier in beweging?

Slechte gezondheid is een belangrijke oorzaak van schoolverzuim en schooluitval op het voortgezet onderwijs. Structurele aandacht voor een gezonde en actieve leefstijl binnen het onderwijs is daarom een logische keuze. Dat is het in ieder geval voor de ruim 70 vmbo-scholen die meedoen aan het landelijke programma 'VMBO in beweging'. Deze scholen zijn in een periode van bijna drie jaar actief aan de slag gegaan met het in beweging brengen van te weinig actieve leerlingen. En met succes, door hun inzet is het aantal leerlingen dat voldoet aan de beweegnorm met ruim 12% gestegen!

Door: Annelijn de Ligt

Hoe verschillend de scholen ook zijn in grootte en achtergrond van de leerlingen, één punt is opvallend. Bijna alle 'Vmbo in beweging'-scholen doen meer dan alleen het aanbieden van extra clinics en schooltoernooien. Leerlingen die sport leuk vinden doen daar graag aan mee, maar de inactieve leerlingen zullen zich niet snel aanmelden. Als je belemmeringen en wensen van inactieve leerlingen inventariseert en deze leerlingen persoonlijk benadert voor de extra sportactiviteiten doen ze dat vaak wel. Dit blijkt uit de ervaringen van scholen die binnen het programma 'Vmbo in beweging' zijn gestart met de succesvolle aanpak 'Alle Leerlingen Actief'. Binnen deze aanpak worden inactieve leerlingen begeleid door middel van het voeren van motivatiegesprekken. Via 'Vmbo in beweging' werden 53 scholen getraind om 'Alle Leerlingen Actief' te kunnen toepassen.

Succesverhaal Copernicus

Hessel van Enkhuizen is nu vijftien. En hij weet tegenwoordig wat hij later wil: bij de mariniers. Lekker fysiek bezig zijn. Maar dat had je hem twee jaar terug nooit horen zeggen: „Ik was een beetje lui. Ik zat meer achter de computer dan dat ik bewoog. Wat dat betreft is er wel veel veranderd.”

Tegenwoordig gaat Hessel, derdeklasser op de Copernicus in Hoorn, twee keer per week naar de sport-school. En als het half kan, probeert hij ook nog wat te joggen, tussendoor. Hij voelt zich er een stuk beter bij dan ruim twee jaar geleden. „Want ik deed echt niks.” Hessel is een mooi succesverhaal van 'Alle Leerlingen Actief'. De aanpak van het NISB (Nederlands Instituut Sport en Bewegen), uitgebreid door Sportservice Noord-Holland, probeert vmbo-leerlingen uit de luie stoel en in beweging te krijgen. Eerst klassers van

Copernicus SG doen een fittest. Ook vullen ze een vragenlijst in over hoe vaak ze bewegen. Daarna wordt er een motivatiegesprek met ze gevoerd. Op basis van dat gesprek wordt ze de kans geboden om kennis te maken met een tak van sport: van voetbal tot hockey, en van kickboksen tot fitness. Hessel koos destijds voor kickboksen bij Power Gym in Hoorn.

„Er zijn veel tieners die sporten, maar er zijn er ook die 'inactief' genoemd kunnen worden”, zegt Kor Leegstra, sport- en beweegcoördinator 'Vmbo in beweging' van de Copernicus. Hij probeert als buurtsportcoach voor het voortgezet onderwijs in Hoorn dingen voor elkaar te krijgen op het snijvlak van onderwijs, gemeente en sportpartijen. Leegstra benadrukt dat inactiviteit onder middelbare scholieren een landelijk probleem is, dat niet onderschat mag worden. Vaak zijn tieners zich wel bewust van het feit dat ze te weinig bewegen, maar kunnen ze zichzelf niet over de spreekwoordelijke drempel helpen om er iets aan te gaan doen. Via 'Alle Leerlingen Actief' spoort hij deze leerlingen aan, door contacten te leggen met sportverenigingen en kennismakingsclinics te organiseren. Om het ze nog aantrekkelijker te maken, kunnen leerlingen via school vaak gratis of tegen sterk gereduceerd tarief met een sport kennismaken. „Belangrijkste is dat leerlingen zelf gaan inzien dat het belangrijk is om te bewegen, en niet alleen voor de buis te hangen of achter pc/laptop te blijven zitten. Pas dan zullen ze ervoor kiezen om hun gedrag te veranderen”, aldus Kor Leegstra. „Jongeren moeten het vertrouwen hebben te kunnen veranderen – ze moeten er ook klaar voor zijn.”

Spelondersteuningsles op het IJburg College

Ook op het IJburg College in Amsterdam is veel aandacht voor de groep inactieve leerlingen. Om deze leerlingen te bereiken zet de school 'motiverende gesprekstechnieken' in. De training die de docenten van het IJburg College volgden om de techniek onder de knie te krijgen is onderdeel van 'Alle Leerlingen Actief'. Hetty de Laat (Groeit in Communicatie) verzorgde de training Motivational Interviewing voor de vakleerkrachten lichamelijke opvoeding en mentoren van het IJburg College. Hetty: „Belangrijk is dat de docent zich inleeft in belangrijke doelen, waarden en overwegingen van de leerling zelf. Uitgangspunt is dat duurzame verandering alleen mogelijk is als de leerling er zelf voor is gemotiveerd en zelf de verantwoordelijkheid neemt. Oftewel, de docent overtuigt niet, maar gaat met de leerling in gesprek om de intrinsieke motivatie op te

Plezier!

bouwen. De docent nodigt de leerling uit om zelf ideeën en initiatieven te bedenken, die hem helpen in beweging te komen en te blijven.”

“Ik was vooraf zoekende naar wat ik tegen welke leerlingen moet zeggen om ze te motiveren”, vertelt Roderik Riechelmann, coördinator ‘Vmbo in beweging’ op het IJburg College. “De training heeft mij opgeleverd dat ik op het juiste moment de juiste vraag stel of een zetje geef.”

Alle vakleerkrachten lichamelijke opvoeding en de mentoren hebben de training Motivational Interviewing gevolgd en passen deze methodiek toe om leerlingen aan het bewegen te krijgen. Zo geven ze bijvoorbeeld spelondersteuningsles om leerlingen te prikkelen. Dat is een les gericht op spel en beweging met extra aandacht voor de motorisch minder begaafde leerling. De inschrijving hiervoor is vrijwillig, maar niet iedereen wordt toegelaten. De vakleerkrachten en mentoren bespreken de aanmeldingen en kijken hierbij specifiek naar leerlingen die ondergesneeuwd raken bij het gewone bewegingsonderwijs. Deze leerlingen nodigen ze uit voor een gesprek waarbij de motiverende gesprekstechnieken goed van pas komen.

Roderik is enthousiast over de resultaten. “Het groepje bestond uit tien tot twaalf leerlingen. In een groepsgesprek kwamen ze erachter wat ze leuk vonden: voetbal, circus, badminton, spelletjes. Daarna brachten we de plannen in de praktijk. Een aantal leerlingen was erg enthousiast en ging vanaf dat moment ook fietsend naar school. Daar hadden ze voor die tijd nooit over nagedacht. Er was zelfs een meisje zo enthousiast dat ze met allerlei extra sport- en beweegactiviteiten ging meedoen. Zij heeft zichzelf echt ontdekt.”

Sportloket op het Baken Stad College

Om de inactieve leerlingen van het Baken Stad College in Almere meer te laten bewegen biedt de school een jaarlijks terugkerende Beweegweek aan. In deze Beweegweek organiseert de school het project ‘Hoe fit ben ik’ voor alle leerlingen. Dit gaat over gezondheid, voeding, BMI-berekening en bewegen. Verder krijgen alle leerlingen een fittest waarmee uithoudingsvermogen, BMI, coördinatie en lenigheid worden gemeten. Hierna wordt een aantal leerlingen uitgenodigd voor een gesprek bij het

sportloket. Dennis de Knijff, coördinator ‘Vmbo in beweging’ en vakleerkracht lichamelijke opvoeding is de centrale figuur achter het sportloket. Alle leerlingen weten dat ze bij hem terecht kunnen met hun problemen en vragen. Voorheen was dit sportloket op een vast tijdstip, maar inmiddels kunnen leerlingen altijd een afspraak maken.

Dennis: “We gaan eerst met de leerling in gesprek, waarbij motivational interviewing wordt ingezet. Daarna praten we met de ouders, telefonisch of via de mentoren. Met de leerlingen maken we een plan om een geschikte sport- of beweegmogelijkheid in hun eigen buurt te zoeken na school. Ze krijgen een kennismakingsaanbod van drie weken. Het werkt natuurlijk niet altijd; als leerlingen niet willen, en hun ouders ook niet meewerken houdt het op.”

Bij de groep inactieve leerlingen kunnen diverse aspecten meespelen die maken dat ze niet willen sporten. Hun vaardigheidsniveau is daar vaak één van, een ander aspect kan faalangst zijn. “Wij zetten voor die leerlingen trainingen in om faalangst te verminderen. En dat doen we best vaak.”

Enthousiast

Het programma ‘Vmbo in beweging’ loopt inmiddels bijna af, maar het zou prachtig zijn als de scholen ermee doorgaan. Uit de eindmeting blijkt gelukkig dat 86% van de scholen dat zeker van plan is.

Wie in ieder geval dóór gaat met bewegen, is Hessel van de Copernicus in Hoorn. „Door dat motivatiegesprek vorig jaar werd het wel duidelijk dat er iets moest veranderen”, zegt hij. „Ja kom op, Hessel, dóe iets, dacht ik. En m’n vader spoorde me een beetje aan. We zijn een paar keer samen naar de sportschool geweest.”

Van het kickboksen heeft hij inmiddels afscheid genomen. Maar in de sportschool werkt hij nog steeds aan conditie en spieropbouw. En dat gaat goed: „Begin dit jaar moest ik een Coopertest van 12 minuten doen, en die kon ik maar net uitlopen. Laatst moest ik bij een run 2500 meter vol gas geven en dat ging prima!”

Annelijn de Ligt is regiocoach ‘Vmbo in beweging’ Noordwest en consultant jeugd Sportservice Noord-Holland. Met dank aan Marga van Elst en Annelies Maarschalkerweerd van de DSP-groep voor de good practices uit het rapport Praktijkbeschrijvingen. ◀

Contact:

adeligt@sportservicenoordholland.nl

Leren bewegen is belangrijk voor deelnamebekwaamheid aan de maatschappij

15% van de Amsterdamse kinderen op de basisschool heeft te maken met problemen in hun motorische ontwikkeling. Dit cijfer is afkomstig van het leerlingvolgsysteem van het project JUMP-in waar een DCD-scan deel van uitmaakt. De kinderen zijn getest, de gegevens verwerkt en de school is in de uitkomsten gekend. De grote vraag is: hoe nu verder?

Door: Bertram Bouthoorn & Huub Toussaint

Een gezonde motorische ontwikkeling van kinderen is belangrijk. Het vergroot de kans dat het kind op school en daar buiten 'mee' kan doen. Uit onderzoek blijkt dat motorische ontwikkelingsachterstand (Developmental Coordination Disorder: DCD) steeds vaker wordt veroorzaakt door een afnemende bewegingsactiviteit (Olshansky et al., 2005). Een stijgend aantal kinderen heeft dan ook DCD, die niet toe te schrijven is aan andere afwijkingen (Kurtz, 2008). Veel kinderen met DCD spelen niet graag fysiek met andere kinderen en doen weinig aan sport. Ze voelen zich meestal veiliger bij de televisie of een pc dan op een sportveld en daarmee wordt de motorische achterstand ten opzichte van leeftijdsgenootjes steeds groter. Het is daardoor ook een groep met

een verhoogd risico op overgewicht. Om deze reden is er, in de jaren dat JUMP-in zich heeft ontwikkeld, steeds meer aandacht gekomen voor kinderen met DCD.

Hulp

Voor de meeste kinderen, die door het JUMP-in systeem met een specifiek probleem worden gesignaleerd, is er een duidelijke aanpak, die via schoolverpleegkundige, diëtist of sportvereniging verloopt. Voor de kinderen met DCD volgt echter veelal een moeizame zoektocht naar de juiste hulp.

Dat is verrassend, er bestaat tenslotte Motor Remedial Teaching (MRT) en er zijn vakdocenten opgeleid tot bevoegde MRT-ers. Helaas worden ze in de praktijk - in Amsterdam althans - niet voldoende ingezet. De oorzaak daarvan ligt vooral op het gebied van budget en het aanstellingsbeleid van scholen, maar ook bij een tijdige onderkenning van het probleem. Zoals overall het geval is, moeten ook scholen in Amsterdam bezuinigen en voor MRT is er een - voor de school goedkoper - alternatief te vinden: fysiotherapeuten kunnen op grond van een eigen screening een behandeling aanbieden, die vooralsnog vergoed wordt door de ziektekostenverzekering.

Het lijkt een mooie oplossing die steeds vaker voorkomt. Na het afnemen van de DCD-scan door JUMP-in worden kinderen doorverwezen naar fysiotherapie. Het spaart de schoolorganisatie geld uit en er wordt toch hulp geboden (althoewel een aantal ziektekostenverzekeraars deze behandeling 'in school' niet langer vergoedt).

Nadelen

Intussen worden echter ook de nadelen van deze werkwijze zichtbaar. Een remedie tegen DCD hoeft niet altijd alleen gericht te zijn op het bewegen. Soms is er juist sprake van psychosociale problematiek; kinderen zijn onzeker, worden gepest en onttrekken zich aan groepsprocessen. Een vakleerkracht LO kan daar meer mee dan een fysiotherapeut. Hij of zij ziet de leerlingen bovendien binnen de groep in actie. Bij het direct vanuit de DCD-scan doorzetten van kinderen naar een fysiotherapeut wordt te snel van probleem naar behandeling gesprongen. Er ontbreekt een stap; analyse van het probleem en de keuze voor de juiste remedie.

Een gevolg van het standaard inzetten van een fysiotherapeut ook als deze, met een laagdrempelige 'bijles gym' kinderen weer op het goede spoor loodst, is dat deze kinderen worden gemedicali-

JUMP-in

Op 70 basisscholen in Amsterdam wordt JUMP-in aangeboden. JUMP-in is een project in het kader van JOGG (Jongeren op gezond gewicht) met als doel om zwaarlijvigheid tegen te gaan. Meer kinderen in beweging en een gezond voedingspatroon voor iedereen zijn de basis van het project.

Na 10 jaar worden er bemoedigende resultaten zichtbaar. In stadsdelen waar JUMP-in gedurende een lange periode op veel scholen wordt uitgevoerd daalt het percentage kinderen met overgewicht. In bijvoorbeeld stadsdeel de Baarsjes van 27,9% naar 23,3% en in Amsterdam-Noord van 29,5% naar 26,7%. Daarnaast is er sprake van een hogere sportdeelname, zijn kinderen fitter en zitten ze beter in hun vel.

JUMP-in werkt met een leerlingvolgsysteem. Kinderen op JUMP-in-scholen worden jaarlijks gewogen en gemeten, en er wordt een interview afgenomen om te kijken of ze voldoende sporten. Daarnaast wordt het bezit van een zwemdiploma in kaart gebracht en via de shuttle-runtest de fitheid. Daarnaast is er een DCD-scan, die motorische achterstand in beeld brengt.

Op grond van deze gegevens wordt - als het nodig is - een remedie bepaald: kinderen met Obesitas naar de dokter, zwaarlijvige kinderen (met hun ouders) dieetadvies, kinderen die niet structureel aan sport deelnemen kunnen naar een (buurt)sportclub en kinderen met een achterstand in hun motorische ontwikkeling naar MRT. Alle gezonde kinderen - want die zijn er gelukkig ook nog genoeg - worden gestimuleerd om vooral veel te blijven sporten en bewegen.

seerd. Niet alle kinderen met milde DCD hoeven meteen de zorg in. Als de achterstand niet al te groot is, kan er met gerichte aanpak dichterbij huis – in de gymzaal bijvoorbeeld – veel bereikt worden zonder dat het stigma van ‘zorgenkindje’ opgeplakt wordt. Want balansspelletjes kunnen wonderen doen en zijn nog leuk bovendien.

Doelstellingen sport en bewegen

De gemeente Amsterdam heeft de doelstellingen op gebied van sport en bewegen voor de komende jaren vastgelegd in het ‘Sportplan 2013-2016’.

In dit plan is een groter accent gelegd op het belang van sport en bewegen voor gezondheid. Bij een vitale stad hoort in de eerste plaats een bevolking die gezond eet en voldoende beweegt.

Doelstellingen in het sportplan 2013-2016 van de gemeente Amsterdam:

- Alle lessen bewegingsonderwijs op de basisscholen worden door vakleerkrachten LO gegeven.
- Gymnastiek is een leervak: veel kinderen moeten leren bewegen. Daarom pleiten wij ervoor om ‘leerlijnen’ te hanteren om de kinderen vaardigheden bij te brengen, leerdoelen na te streven en het resultaat te toetsen.
- Wij roepen de schoolbesturen op om méér bewegingsonderwijs aan te bieden dan de minimale twee keer drie kwartier per week.
- Op de JUMP-in scholen willen we het aantal gymnastieklessen dat door een vakdocent wordt gegeven uitbreiden van één keer per week in groep 3 t/m 8, naar twee keer per week voor alle groepen (dus ook de onderbouw) voor zover dat niet het geval is.

Er lijkt op dit punt zelfs een betere oplossing voorhanden; cijfers van JUMP-in wijzen er op dat op scholen waar de vakdocent wordt ingezet in de groepen 1 en 2 de DCD-problematiek kleiner is dan op scholen zonder vakonderwijs LO voor de onderbouw. Het vraagt om nader onderzoek, maar budgettaire problemen in het onderwijs staan ook deze mogelijke oplossing in de weg.

Zo blijkt de route die binnen JUMP-in is ontstaan om tot hulp bij DCD te komen meer na- dan voordelen te bevatten.

Tegenover het uitsparen van kosten voor de school staan:

- kinderen worden te snel gemedicaliseerd (o.a. tot ongenoegen van de zorgverzekeraars)
- er wordt niet altijd voor de juiste aanpak gekozen
- en de LO-docent met aantekening MRT kan voor de maatschappij goedkoper een vergelijkbaar zo niet beter resultaat realiseren met MRT in school.

Kan hier een oplossing voor worden gevonden?

Ja, dat kan. De oplossing is te vinden in het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en zorg en het bepalen van de onderlinge verantwoordelijkheden.

De eerste stap kan binnen het onderwijsveld worden gezet. Als scholen vaststellen dat LO een **leer-vak** is waarbij kinderen vaardigheden krijgen aangeleerd die net als taal en rekenen helpen bij het realiseren van *deelnamebekwaamheid aan de maatschappij* dan is er veel gewonnen.

Bij een *leervak* horen een lesplan, te realiseren leerdoelen en monitoring van de resultaten. Wie een willekeurige basisschool binnenstapt en vraagt naar de voortgang van een leerling op bv het gebied van taal krijgt een overzichtelijke uitdraai te zien waarin een score wordt vermeld, aangevuld met de eventuele afwijking van het gemiddelde en waarschijnlijk ook nog met het leerrendement van de laatste maanden van die leerling. Wie daarna met dezelfde vraag de gymzaal binnenloopt moet niet raar opkijken als de vakdocent het antwoord schuldig blijft. En dat is, gegeven de verantwoordelijkheid op het vlak van de gezonde ontwikkeling van het kind die school nu eenmaal ook draagt, niet langer een gewenste situatie.

Scholen nemen op het gebied van taalverwerving wél de verantwoording op zich om achterstandsl leerlingen bij te spijkeren via bijlessen. Als dit onvoldoende werkt wordt externe hulp ingeroepen; is er sprake van dyslexie, beelddenken of een opvoedingsprobleem? De hulp die geboden wordt is afgestemd op de diagnose die tot stand komt via een aantal afgesproken protocollen tussen onderwijs en zorg.

»

Contact:

h.toussaint@hva.nl

Bij het (onvoldoende kunnen) verwerven van bewegingsvaardigheden wordt die verantwoordelijkheid door de scholen niet of nauwelijks gevoeld en ontbreken dergelijke heldere afspraken. Er is geen goede monitoring om de 'ondergrens' van gezonde beweegvaardigheid vast te stellen, er zijn geen afspraken over een gevalideerde scan waarmee de ernst en de oorzaak van de problemen kan worden bekeken en er is onvoldoende contact, of liever een protocol, tussen vakdocent en zorg waardoor kinderen met DCD op de juiste plek terechtkomen.

Bredere zorgtaken

Er is nu een ontwikkeling die een oplossing voor deze problematiek dichterbij kan brengen. In het kader van de nieuwe wet 'Passend Onderwijs' (maart 2012), hebben scholen bredere zorgtaken gekregen. Zij moeten (meer) samenwerken met de eerstelijnszorg, de JGZ en gemeenten om extra ondersteuning voor leerlingen met een beperking in de school te realiseren en effecten te monitoren. Zorg voor leerlingen met DCD past daar goed in. In Amsterdam buigt zich – vanuit de ervaring binnen JUMP-in – al enige tijd een werkgroep over dit onderwerp. In die groep wordt samengewerkt door de ALO (HVA), JGZ-GGD en de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam (DMO). Een aanvraag om die samenwerking met de eerstelijnszorg-school-JGZ-DMO goed in te richten is ingediend door de Academische Werkplaats JGZ Noord-Holland (de Kroon & Toussaint, 2012).

Die werkgroep is op zoek naar een situatie waarin de school verantwoordelijkheid neemt voor 'Gym als Leervak' zodat niet alleen lesplan, te realiseren leerdoelen en de monitoring helder is maar dat ook de motorische ontwikkeling in een leerlingvolgsysteem wordt bijgehouden. Als het nodig is wordt 'bijles gym' in de vorm van MRT aangeboden. Als de achterstanden ernstig zijn of de problemen niet verbeteren dan treedt een protocol in werking waarbij de jeugdgezondheidszorg (JGZ) gegeven haar wettelijke taak zorgt voor doorgeleiding opdat de juiste hulp wordt ingeroepen (Inspectie voor de Gezondheidszorg, 2009). Tot aan de indicering door JGZ is onderwijs verantwoordelijk (ook voor de kosten van MRT) en vanaf de indicering draagt zorg de verantwoordelijkheid waarbij de behandeling wordt vergoed door de ziektekostenverzekeraars. Het in het onderwijs gebruikte dyslexie protocol heeft een vergelijkbare functie en lijkt voor DCD een bruikbaar model te bieden.

Hobbels

Maar voordat iets dergelijks in de praktijk kan worden gebracht, moet er nog een aantal hobbels worden genomen:

Er zal bijvoorbeeld helderheid moeten komen over testen ter beoordeling van DCD en de daarbij gehanteerde afkappwaarden. Zonder duidelijke afbakening van grenzen zal het verdelen van de (ook financiële) verantwoordelijkheden tussen 'school' en 'zorg' niet mogelijk zijn. Op dit moment ontbreekt er een dergelijke 'gouden maat'. Leraren LO gebruiken een andere test dan de JGZ die weer een andere test gebruikt dan de fysiotherapeut. In een onderzoek door de VU & ALO & Academische Werkplaats JGZ zijn deze veel gebruikte testen vergeleken door bij 120 kinderen drie testen af te nemen: Het Movement-ABC (fysiotherapie), de viervardighedenscan van Van Gelder (onderwijs, JUMP-in) en de Baecke-Fassaert test (JGZ). Uit dit onderzoek blijkt dat testresultaten onvoldoende overeenkomen en daarom is er een vervolgonderzoek gestart om tot een meer eenduidige DCD-scan te kunnen komen. Maar afgezien van het hanteren van testen die in elkaars verlengde liggen, zullen de beleidsvelden onderwijs en zorg veel meer gebruik moeten gaan maken van elkaars expertise en gegevens moeten delen. Bij honorering van de eerder genoemde ZON-MW aanvraag door de Academische Werkplaats JGZ Noord-Holland zal de daarvoor noodzakelijke samenwerking eerstelijnszorg, 'school', JGZ en DMO sneller gerealiseerd kunnen worden.

Strijd tegen inactiviteit en daarmee samenhangend overgewicht neemt een steeds grotere plaats in op de politieke agenda. De bijbehorende strijdkreet 'alle kinderen te laten voldoen aan de norm gezond bewegen' is lastig te realiseren wanneer het beleid zich beperkt tot het aanbieden van meer sport in de brede school en het aanleggen van trapveldjes. De omvangrijke groep kinderen die niet graag beweegt door (milde) DCD zal door een mooie nieuwe playground niet snel in beweging komen. Voor hen is een aannemer met bulldozer niet de juiste hulp. Samenwerking tussen de beleidsvelden onderwijs en zorg biedt kansen voor kinderen die dat verdienen. In deze samenwerking wisselen de vakdocent LO en schoolarts informatie uit over motorische ontwikkeling van kinderen ten behoeve van het PGO, het Periodiek Geneeskundig Onderzoek dat alle kinderen op 5- en 10-jarige leeftijd ondergaan. Daarnaast zorgen vakdocent LO en JGZ gezamenlijk voor een 'warme overdracht' van kinderen die ondanks de MRT op school nog steeds problemen hebben met één van de primaire behoeften van kinderen: samen met leeftijdsgenoten plezier beleven in bewegen. Komt deze overdracht tussen professionals niet tot stand dan blijven kinderen met DCD tussen de wal en het schip vallen. De slogan 'alle kinderen gezond bewegen' is dan wishfull thinking. Het wordt eerder; 'Heb je DCD, dan doe je nog steeds niet mee'.

Literatuur

- Inspectie voor de Gezondheidszorg. (2009). *Jeugdgezondheidszorg in beweging. Thematisch Toezicht JGZ*. Den Haag: Inspectie voor de Gezondheidszorg.
- de Kroon, M.L.A. & Toussaint, H.M. (2012). *Sluitende zorg en tijdige verwijzing bij motorische ontwikkelingsachterstand van peuter en kleuter*. ZON-MW aanvraag Academische Werkplaatsen Publieke Gezondheid; subsidierende Verbinden van Preventie en Curatie.
- Kurtz, L.A. (2008). *Understanding motor skills in children with dyspraxia, ADHD, autism, and other learning disabilities*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Olshansky, S.J., Passaro, D.J., Hershow, R.C., Layden, J., Carnes, B.A., Brody, J., et al. (2005). A Potential Decline in Life Expectancy in the United States in the 21st Century. *The New England Journal of Medicine*, 352(11), 1138-1145.

Huib Toussaint is lector Bewegingswetenschappen aan de ALO (Hogeschool van Amsterdam) en Bertram Bouthoorn is senior beleidsadviseur sport (sportstimulerings en sport/gezondheid) bij de gemeente Amsterdam. ◀

Vmbo-scholen en -leerlingen in beweging!

Het project 'VMBO in beweging' loopt dit jaar ten einde. Bijna tachtig vmbo-scholen zijn de afgelopen jaren ondersteund en gefaciliteerd om vmbo-leerlingen letterlijk en figuurlijk in beweging te brengen. Dat heeft veel leerervaringen en inspirerende voorbeelden opgeleverd. Een aantal van die leerervaringen en 'good practices' heeft DSP-groep in opdracht van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) opgetekend. Het onderzoeksbureau ging bij zes vmbo-scholen na hoe ze er in geslaagd zijn juist de inactieve leerlingen te bereiken en het project op te nemen in het reguliere schoolbeleid. Dit artikel belicht een aantal van deze succeservaringen.

Door: Paul Duijvestijn

Zomaar een maandagmorgen op het Carmel College Salland in Raalte. Ruim 30 leerlingen zijn extra vroeg opgestaan om de eerste twee lessen, die ze zijn vrij geroosterd, toch naar school te komen. Niet voor een extra les Engels of wiskunde, maar voor een speciale sportles. Elke maandagochtend vindt dit plaats; vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Er zijn twee groepen. De eerste groep is bedoeld voor motorisch kwetsbare leerlingen en jongeren met overgewicht. Met zichtbaar plezier doen zij mee aan laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten, zoals klimmen, de 'vliegende mat' en zwemmen. "Ik schaamde me altijd om te sporten, omdat ik er niet goed in ben. Maar nu voel ik me vrijer", vertelt de 14-jarige Iris. De tweede groep richt zich op sportkennismaking en is bedoeld voor leerlingen die nog geen sport hebben gevonden die bij hen past. Tom, 13 jaar: "Elke twee weken doen we iets anders. Zwemmen, dans, mountainbike, vechtsporten, voetbal, basketbal, tennis, fitness, skaten: ik heb al heel veel gedaan, afgelopen jaar. Ik deed nooit wat aan sport, maar vind het gezellig en leuk. Ik denk dat ik lid ga worden van de judoschool bij mij in de buurt."

D De aanleiding

Van alle 12- tot 17-jarigen bewegen vmbo-leerlingen het minst. Op doordeweekse dagen zitten ze circa een uur langer achter de tv of computer dan hun leeftijdgenoten op havo en vwo. Meer dan 60 procent van de vmbo-leerlingen voldoet niet aan de zogeheten combinorm. Jongeren moeten volgens deze norm dagelijks ten minste één uur bewegen of ten minste drie keer per week minimaal 20 minuten intensief sporten (Van Dorsselaer et al., 2010)¹. Voldoende reden dus om vmbo-leerlingen te stimuleren om letterlijk en figuurlijk in beweging te komen. Want een actieve en gezonde leefstijl bevordert niet alleen de gezondheid, maar verhoogt ook de concentratie. Op de langere termijn kan dit een positief effect hebben op de leerprestaties en het schoolverzuim verminderen (Van Dorsselaer et al., 2010).

VMBO in beweging

Het project 'VMBO in beweging' – een geza-

menlijk project van NISB, KVLO en de VO-Raad – georganiseerd onder de vlag van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs stimuleert en helpt vmbo-scholen om een sport- en beweegaanbod te creëren, dat vooral inactieve leerlingen aanspreekt en bereikt. Daarnaast is er aandacht voor draagvlak en verankering van deze nieuwe activiteiten in het schoolbeleid. Dat moet ertoe leiden dat het aantal inactieve leerlingen drastisch en structureel wordt gereduceerd. Kern van het project is dat iemand binnen de school de rol van sport- en beweegcoördinator op zich neemt. Hij of zij start met het onderzoeken van de doelgroep: welke leerlingen halen de beweegnorm niet en wat zijn hun wensen en behoeften? Aan de hand daarvan wordt een passend en laagdrempelig sport- en beweegaanbod samengesteld en worden samenwerkingspartners bepaald. Het kan gaan om nieuw aanbod onder schooltijd, tijdens de pauzes of na schooltijd. Succesvolle activiteiten krijgen vervolgens een vaste plek in het schoolbeleid.

Hoe bereik je juist de inactieve leerlingen?

De belangrijkste uitdaging is om het sport- en beweegaanbod af te stemmen op leerlingen, die niet aan de beweegnorm voldoen, de zogeheten 'inactieven'. Maar hoe doe je dat? Hoe motiveer je juist deze groep? Hoe voorkom je dat het niet toch weer de actievelingen zijn, die op de extra activiteiten afkomen? Wat vraagt het van de docent of sportinstructeur? Uit de praktijkprojecten is een aantal succesbepalende factoren en tips af te leiden.

Blijvende aandacht voor 'VMBO in beweging': hoe doe je dat?

'VMBO in beweging' is meer dan een project. Projecten zijn immers per definitie van tijdelijke aard, terwijl het bij 'VMBO in beweging' nu juist de uitdaging is dat alle goede

»

Contact:

pduijvestijn@dsp-groep.nl

ervaringen en gestarte activiteiten blijven voortbestaan. Of nog beter: dat het aanleiding vormt voor nog meer plannen om inactieve vmbo-leerlingen in beweging te krijgen en te houden. Om dat te bereiken is het zaak het sport- en beweegaanbod te verankeren in het beleid en de organisatie van de school. Daarbij is aandacht geboden voor continuïteit, structuur, samenwerking en opschaling, zo blijkt uit de diverse praktijkprojecten. In het artikel 'Hoe krijg je een scholier in beweging' wordt een drietal 'good practices' beschreven en in dit artikel wordt nader ingegaan op de activiteiten die op het Carmel College Salland in Raalte plaatsvinden in het kader van 'VMBO in beweging'.

FUN-factor, maatschappelijke inbedding en Fit for Life

"Wij zien het als onze taak om leerlingen kennis bij te brengen over een gezonde, actieve leefstijl en dat ook te stimuleren. Daar hoort het kennis laten

maken met verschillende sporten ook bij", aldus Thom Raats, teamleider van het Carmel College Salland te Raalte.

Ook het Carmel College voert een fittest onder leerlingen uit om te achterhalen welke leerlingen extra aandacht en begeleiding nodig hebben. Medewerkers én leerlingen van de domeinen Zorg en Welzijn en LO2 worden hierbij ingezet. Projectleider Inga Lokate: "Z&W is verantwoordelijk voor het testen van hartslag, bloeddruk, gewicht en lengte. De LO2-leerlingen meten de kracht, snelheid, uithoudingsvermogen en lenigheid van hun medeleerlingen. En met een leefstijlvragenlijst achterhalen we de oorzaken van het

niet actief zijn. In het eerste jaar kwamen we zo tot een groep van 50 leerlingen die niet voldoen aan de beweeg- of fitnorm of overgewicht hebben." In persoonlijke gesprekken met deze leerlingen en hun ouders worden de resultaten teruggekoppeld: "Het doel van die gesprekken is ze te motiveren om deel te nemen aan ons extra activiteitenaanbod op maandagochtend. Die activiteiten zijn specifiek afgestemd op deze doelgroep. We leggen daarin grote nadruk op wat wij de FUN-factor noemen. Het gaat erom dat deze

leerlingen het plezier in sport en bewegen terugkrijgen." Dat lijkt goed te lukken, gezien de goede opkomst en positieve reacties van leerlingen: "Tijdens de lessen vraagt Inga wat er is en of het goed met je gaat. Ze ziet het gewoon als er wat is. En ze vraagt ook wat we zelf willen doen. We doen veel verschillende dingen en het is ook leuk dat ze zelf meedoet aan de lessen."

Teamleider Thom Raats benadrukt het belang van samenwerking met andere partijen in de omgeving, zoals gemeente en sportverenigingen: "Maatschappelijke inbedding heb je als school nodig om projecten te verankeren. Want je kunt leerlingen wel vier jaar op school laten sporten, maar als ze daarna zeggen: 'Carmel bedankt, maar ik ga niet

meer sporten', dan heb je als school eigenlijk niets bereikt. Dan heeft het je als school heel veel tijd en energie gekost, maar heb je de kinderen alleen

tijdelijk aan het bewegen gekregen. Het gaat er nu juist om dat deze leerlingen ontdekken welke sport ze leuk vinden en dat ze dat gaan doen en blijven doen."

In de nabije toekomst wil het Carmel College het ontwikkelde aanbod voor inactieve leerlingen verankeren door het aan te laten sluiten op het project Fit for Life van de Sport & Cultuur Academie Salland (SCAS); een structureel sport- en beweegprogramma voor de gehele school.

Carmel College Salland, Raalte: resultaten en succesfactoren

- Afname van de Eurofittest en Leefstijlvragenlijst, in samenwerking met docenten en leerlingen.
- Persoonlijk inlichten van leerlingen en ouders over de uitkomsten.
- Speciale laagdrempelige sportactiviteiten voor inactieve leerlingen op elke maandagmorgen.
- Veel persoonlijke aandacht door inzet van vakdocent en stagiaires.
- Betrokkenheid van sportaanbieders uit de omgeving.
- Eigen budget voor leerlingen om de beweegvriendelijkheid van school en schoolplein te vergroten.
- Aansluiting bij andere sport- en beweegprojecten met overeenkomstige doelstellingen, zoals Fit for Life.

Meer informatie, tips en succesverhalen

Meer tips en succesvolle voorbeelden zijn te vinden in de brochure 'Blijf actief door Vmbo in beweging: tips, aanbevelingen en praktijkvoorbeelden' (NISB, 2012). Deze brochure is te bestellen bij NISB en te vinden op de website www.vmbobeweging.nl/toolbox. NISB heeft TNO opdracht gegeven onderzoek te doen naar de effecten van 'Vmbo in beweging'. TNO heeft leerlingenscans uitgevoerd bij meer dan 17.000 leerlingen. Ook zijn er schoolscans uitgevoerd op 72 scholen van dit project. De eerste geluiden over resultaten zijn zeer positief. Er zijn meer 'Normactieven' op deze scholen vergeleken met drie jaar geleden toen het project begonnen is. Vanaf 1 juli is het onderzoeksrapport beschikbaar.

Voor meer informatie over het project 'Vmbo in beweging' kunt u terecht bij Dorien Dijk of Hiske Blom van het NISB. Zij zijn bereikbaar via 0318 490 900 of dorien.dijk@nisb.nl en hiske.blom@nisb.nl.

Noot

- 1 Dorsselaer, S. van (2010). Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland. Utrecht: Trimbos-instituut.

Paul Duijvestijn is senior onderzoeker-projectleider bij DSP-groep te Amsterdam. ◀

‘Wij bewegen even veel’

Onderzoek 3+2 in het basisonderwijs ‘de kwantiteit van bewegen’

Kinderen die op een school zitten met een 3+2-aanbod lijken evenveel te bewegen als kinderen die op een school zitten waar ze dat aanbod niet hebben. Waar komt dit door? Is er wel een buitenschools aanbod maar wordt daar geen gebruik van gemaakt? Of voeren scholen ondanks het 3+2 aanbod verder geen sportgericht beleid?

Dit is het tweede artikel over het onderzoek naar een 3+2-aanbod in het basisonderwijs. Dit aanbod betreft drie uur bewegingsonderwijs door een vakleerkracht en twee uur sport na school.

Door: Marja Leijhorst en Baukje Zandstra

3+2-scholen versus 2-scholen

Het was helaas niet mogelijk om gespreid over het land en rond alle ALO's scholen te vinden met drie uur vakonderwijs. De 3+2-scholen zijn daarom in werkelijkheid 2+2-scholen. In het onderzoek en in dit artikel wordt vanwege het onderzoeksdesign en naam van de campagne wel 3+2 gehandhaafd.

Een 3+2-school is een school die voldoet aan de volgende kenmerken:

- er worden drie lessen bewegingsonderwijs in de week gegeven
- er is twee keer per week een vanuit de school geregeld naschools sportaanbod
- de lessen bewegingsonderwijs worden door een vakleerkracht gegeven.

Een 2-school is een school die voldoet aan de volgende kenmerken:

- er worden twee lessen bewegingsonderwijs in de week gegeven
- er is vanuit de school geen geregeld naschools sportaanbod
- de lessen worden door een groepsleerkracht gegeven.

A Achtergrond

In het onderzoek ‘Effecten van een groter en professioneler bewegingsaanbod op de basisschool’ stonden twee onderzoeksvragen centraal. In het eerste artikel (LO nr 4 april 2012) is antwoord gegeven op de vraag wat het effect is van het aanbod 3+2 op basisscholen op de kwaliteit van bewegen van leerlingen uit groep 7. In dit tweede artikel wordt ingegaan op de vraag wat het effect is van het aanbod 3+2 op basisscholen op het behalen van de beweegnorm door leerlingen uit groep 7.

Dit onderzoek is door de KVLO en Kennispraktijk

samen met vijf hogescholen (lerarenopleidingen LO en/of lectoraten van Hanzehogeschool Groningen, Christelijke Hogeschool Windesheim, Hogeschool van Amsterdam, De Haagse Hogeschool en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) uitgevoerd. Zowel tweede- derde- of vierdejaars studenten en/of betrokken werknemers waren bij de uitvoering van het onderzoek betrokken. De vijf hogescholen (ALO's) hebben elk gezorgd voor twee deelnemende scholen; een 3+2-school en een 2-school. Aangezien het niet gelukt is om scholen te vinden met drie uur vakonderwijs zijn de 3+2-scholen in werkelijkheid dus 2+2-scholen.

Het pilotonderzoek dat is uitgevoerd richt zich naast de mogelijke effecten van het 3+2 aanbod tevens op de toepasbaarheid van de gehanteerde meetinstrumenten.

De onderzoekopzet

Om de ‘kwantiteit van bewegen’ te meten is de vragenlijst ‘Beweeggedrag kinderen’ ontwikkeld. Hierbij is gekozen voor de mate waarin de leerlingen voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Uit de antwoorden is ook op te maken in hoeverre zij voldoen aan de combinorm. De combinorm is een combinatie van de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en de fitnorm¹. Daarnaast geeft de vragenlijst inzicht in het beweeggedrag van kinderen buiten de setting van bewegen en sport op school.

Om de context van het bewegen op school in kaart te brengen is gebruikgemaakt van de ‘Scholenvragenlijst context van bewegen’. Deze vragenlijst is gebaseerd op de scholenvragenlijst basisonderwijs uit het School, Bewegen en Sport van het Mulier Instituut.² De vragenlijst is ingevuld door een schoolvertegenwoordiger (bv. directeur, coördinator bovenbouw of vakdocent LO).

De vragenlijst ‘Beweeggedrag kinderen’ is ingevuld door 229 kinderen (117 jongens, 100 meisjes). Van de 229 leerlingen zitten er 115 op een 3+2-school en 114 op een 2-school.

De NNGB voor jeugdigen luidt:

Dagelijks (zomer en winter) één uur tenminste matig intensieve lichamelijke activiteit (5 MET (bijvoorbeeld aerobics of skateboarden) tot 8 MET (bijvoorbeeld hardlopen 8 km/uur)), waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie).

De fitnorm is:

Tenminste drie keer per week gedurende minimaal 20 minuten zwaar intensieve activiteit (zomer en winter).

De NNGB- fitnorm

Er zijn verschillende methoden gebruikt voor het verstrekken en invullen van de vragenlijsten (individueel invullen of klassikaal voorlezen en individueel invullen). Er is altijd iemand aanwezig geweest voor het beantwoorden van vragen en om de vragenlijst weer in te nemen.

Wij bewegen even veel

Van de 3+2-scholen voldoet 24% van de kinderen aan de beweegnorm, op de 2-scholen is dit 33%; dit verschil is niet significant. Beide percentages zijn hoger dan het landelijk gemiddelde van 17,3% (kinderen van 4 tot 17 jaar) in 2010.³ Van de 3+2-scholen voldoet 54% van de leerlingen aan de combinorm. Van de 2-scholen voldoet 63% van de leerlingen hieraan; dit verschil is ook niet significant. Ook deze percentages liggen hoger dan het landelijk gemiddelde van 49,5% (kinderen van 4 - 17 jaar) in 2010.

Er is geen verschil geconstateerd tussen de kinderen van de 3+2-scholen en de 2-scholen op het aantal dagen per week dat ze buiten spelen en het aantal keren dat ze sporten bij een vereniging. Wel blijkt dat kinderen van de 3+2-scholen significant vaker per week lopend of zelf fietsend naar school gaan dan kinderen van de 2-scholen.

Uit de 'Scholenvragenlijst context van bewegen' blijkt dat er op 3+2-scholen vaker sportactiviteiten na schooltijd, pauzeactiviteiten, sportkennismakingslessen of clinics etc. worden aangeboden. De scholen zijn zogezegd sportactiever. Het percentage kinderen van 3+2-scholen dat ook daadwerkelijk meedoet aan naschoolse sportactiviteiten in de buurt of via/rond school ligt volgens de school rond 26%. De 2-scholen hebben dit niet aangegeven omdat er geen aanbod is. Via de vragenlijst 'Beweeggedrag kinderen' geeft bijna de helft van de kinderen die op een 3+2-school zitten aan dat er wel sportactivitei-

ten naschool of in de buurt zijn, maar dat zij niet meedoen. De meest voorkomende reden om niet mee te doen is: 'Ik heb er geen tijd voor' (40%). Van de kinderen die op een 2-school zitten geeft opvallend genoeg 28% aan dat ze vaker dan één keer per week deelnemen aan sportactiviteiten in de buurt of via/rond school. Het is niet duidelijk op welk aanbod deze kinderen doelen.

3+2-scholen zijn het eens met de stelling dat 'het aanbod aan sportactiviteiten voor de schoolgaande jeugd in de wijk/gemeente waar de school staat ruim voldoende is', en dat 'de school een gericht beleid voert om het bewegen en sporten bij leerlingen te stimuleren'. De 2-scholen zijn het over het algemeen met beide stellingen niet eens. De kinderen van de 3+2-scholen lijken op en rond de school een meer bewegingsstimulerende omgeving te hebben.

Ook is gevraagd hoeveel plezier de kinderen beleven aan de verschillende beweegactiviteiten die ze ondernemen. Er is geen verschil tussen de kinderen van de 3+2-scholen en de 2-scholen in hoe leuk ze sporten bij een sportvereniging, sporten bij naschoolse sport of sport in de buurt, buiten spelen en lopen of zelf fietsen naar school vinden. De kinderen van de 3+2-scholen vinden de gymlessen op school wel leuker dan de kinderen van de 2-scholen. Op de 3+2-scholen hebben de kinderen les van een vakleeraar.

Conclusies

Ondanks het gegeven dat de kinderen van de 3+2-scholen een meer bewegingsstimulerende omgeving hebben met een groter bewegingsaanbod dan de 2-scholen, bewegen de kinderen van de 3+2-scholen niet meer dan die van de 2-scholen. Dit is opmerkelijk, temeer daar er geen verschil is in het aantal keren dat kinderen sporten bij een sportvereniging. Kinderen op 3+2-scholen bewegen wel beter dan kinderen op 2-scholen.

Ook nu moeten we de resultaten uit dit kwantitatieve onderzoek indicatief noemen. De gebruikte meetinstrumenten blijken in de huidige vorm (nog) niet geschikt te zijn om de effecten van het aanbod 3+2 op basisscholen op het behalen van de beweegnorm van groep 7 goed te meten. Het onderzoek heeft wel een aantal aanwijzingen opgeleverd voor het instrumentarium. Zo zijn de specifieke vragen over de beweegnorm op de gebruikelijke wijze gesteld¹, maar de betrokken uitvoerders hebben hun twijfels geuit of de kinderen deze vragen goed begrijpen en juist in kunnen vullen. Hierdoor kunnen de antwoorden minder betrouwbaar zijn.

Zoals aangegeven is het in de uitvoering van het onderzoek niet gelukt scholen te vinden die voldeden aan de criteria van een 3+2-school en zijn daarom scholen die een 2+2-profiel meegenomen in het onderzoek. Wanneer deze scholen wel zouden voldoen aan de 3+2-richtlijnen, zou er wekelijks een extra uur bewegingsonderwijs worden aangeboden waaraan (zo goed als) alle kinderen deelnemen. Dit extra uur voor alle kinderen levert direct (en mogelijk indirect) een bijdrage op het behalen van de beweegnorm.

Het volledige onderzoeksrapport en de vragenlijsten zijn te downloaden via www.kvlo.nl en www.kennispraktijk.nl

Marja Leijenhof is onderzoeker bij Kennispraktijk, Baukje Zandstra is beleidsmedewerker bij de KVLO

Noten

- 1 Hildebrandt, V.H., Chorus, A.M.J. & Stubbe, J.H. (2010). *Trendrapport Bewegen en Gezondheid 2008/2009*. Leiden: De Bink.
- 2 Stuij, M., Wisse, E., Mossel, G. van, Lucassen, J. & Dool, R. van den (2011). *School, Bewegen en Sport*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- 3 Bernaards, C. (2011). *Bewegen in Nederland 2000-2010, resultaten TNO-Monitor Bewegen en Gezondheid 2000-2010*. Leiden: TNO.

Contact:

baukje.zandstra@kvlo.nl

Loonbetalingsplicht tijdens ziekte

In geval van ziekte hebben werkgever en werknemer re-integratieverplichtingen. Een werknemer die zijn verplichtingen niet nakomt, loopt de kans dat de werkgever zijn loon opschort (de loonbetaling vindt alsnog plaats als de verplichting alsnog wordt nagekomen) of zelfs inhoudt (recht op loon vervalt over de periode dat de verplichtingen niet zijn nagekomen).

Door: mr. Henny Koelewijn

W

Werkgevers zijn verplicht dit looninstrument in voorkomende gevallen in te zetten, zowel om een eventuele verlengde loondoorbetalingsplicht (na twee jaar ziekte maximaal nog een jaar) te voorkomen als om uiteindelijk een eenzijdig ontslag wegens het niet nakomen van re-integratieverplichtingen mogelijk te doen zijn.

Aan opschorting of inhouding van loon zit echter wel een risico: mocht blijken dat het niet betalen van loon onterecht was, dan kan de werknemer aanspraak maken op de wettelijke rente over het te laat betaalde bedrag en op de wettelijke verhoging. Die wettelijke verhoging varieert al naar gelang de duur van de betalingsvertraging, maar kan oplopen tot maximaal 50% van het niet of te laat betaalde loon. Het is daarom belangrijk zorgvuldig te werk te gaan. Recent is in een uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch een ROC duidelijk geworden dat het niet altijd genoeg is om af te gaan op het oordeel van de bedrijfsarts. De bedrijfsarts adviseert de werkgever slechts. De werknemer kan bij het UWV een deskundigenoordeel aanvragen.

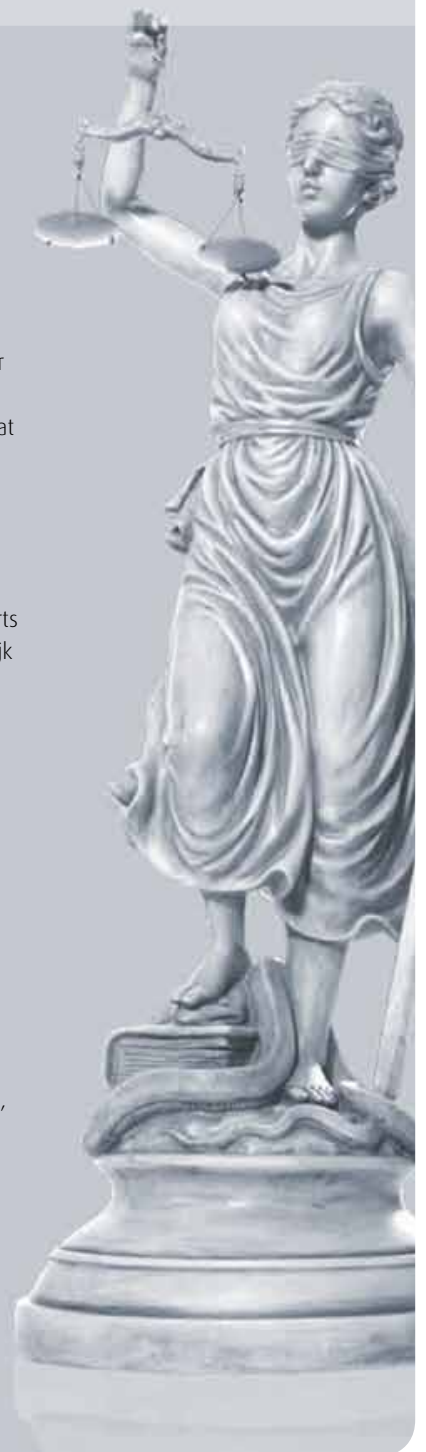
In die casus had het UWV in een deskundigenoordeel aangegeven dat de werknemer situationeel arbeidsongeschikt was voor werk bij de eigen werkgever (ook buiten de eigen afdeling). De bedrijfsarts had echter geoordeeld dat de organisatie dermate groot was dat re-integratie binnen het ROC mogelijk zou moeten zijn. Het UWV heeft het ROC een verlengde loondoorbetalingsplicht opgelegd. Omdat de werknemer zijn loon niet betaald krijgt stapt hij naar de rechter. Deze wijst de vordering toe inclusief wettelijke rente en de maximale wettelijke verhoging over het loonbedrag. Dat is bijzonder; meestal wordt de wettelijke verhoging gematigd.

Het ROC gaat in hoger beroep. Het Hof ziet aanleiding om de wettelijke verhoging te matigen tot 20% van de loonsom. De verdere veroordeling blijft in stand. Van de werknemer had initiatief mogen worden verwacht ten aanzien van re-integratie buiten het ROC. Van enig concreet voorstel van de werknemer om uit de impasse te geraken is niets gebleken. Ook kan hem worden verweten dat hij geweigerd heeft contact op te nemen met de bedrijfsarts en dat hij na verloop van tijd niet meer bereid was mee te werken aan mediation.

Het deskundigenoordeel van het UWV is ook een advies. Het is verstandig om het advies van de bedrijfsarts niet zonder meer boven dat van het deskundigenoordeel te stellen.

Van beide partijen wordt het nodige verwacht om er gedurende de re-integratieperiode uit te komen met elkaar. De risico's voor beiden zijn groot. Zolang de re-integratie niet of onvoldoende is doorlopen, vindt er geen WIA keuring plaats.

Heb je vragen over deze of andere zaken op rechtspositioneel gebied dan kun je je wenden tot de juridische afdeling van de KVLO, te bereiken per e-mail: juristen@kvlo.nl en op telefoonnummer 030 693 7678. ◀

Praktijk katern

Nummer

7

Jaargang 100 - 31 aug. 2012

Lichamelijke Opvoeding

'VMBO in Beweging'
met behulp van judo

Excelleren in de praktijk
Voorbeelden van het Vlietland
College

Street Handbal
is nieuw en leuk!

E-mailhulp in het mbo,
gekoppeld aan *Testjeleefstijl.nu*

‘VMBO in Beweging’ met behulp van judo

In het kader van het topic ‘effecten van meer bewegen en sporten’ gaat dit artikel over de effecten van orthopedagogisch judo in de praktijk. Het Stellingwerf College is in 2009 ingestapt in het project ‘VMBO in Beweging’ onder leiding en begeleiding van het Nederland Instituut Sport en Bewegen (NISB). Dit project is gestart met een schoolscan opgesteld door TNO. Door middel van de schoolscan is onder de vmbo-leerlingen een inventarisatie gemaakt over beweeggedrag, sedentair gedrag en overgewicht. Uit de schoolscan bleek onder andere dat van de geteste leerlingenpopulatie 48% van de leerlingen de beweegnorm niet haalde! Het Stellingwerf College heeft naar aanleiding van de schoolscan een aantal doelen geformuleerd waaronder het trachten te halen van de beweegnorm.

Door: Mark Bette

Orthopedagogisch judo

De school is in het schooljaar 2009-2010 gestart met een pilot Orthopedagogisch judo. In deze pilot werd twee uur per week judo aangeboden aan de vmbo basisberoepsgerichte klas twee-en-drie leerlingen, boven op de uren LO. De keuze voor Orthopedagogisch judo werd gevoed door een aantal judosuccesverhalen uit het land. Orthopedagoge Marlis ten Kate beschrijft in het blad Balans van mei 2008 hoe zij als orthopedagoge zeer veel succes boekt bij zorgkinderen door het geven van judo. ‘We geven met judo eigenlijk groepstherapie. Maar kinderen zien het niet als zodanig; zij ervaren het echt als judo omdat het er spelenderwijs toegaat.’

Hennie Pleizier geeft in de Bijlmer judolessen aan straatkinderen. ‘Judo is een geschikte tak van sport omdat ze leren zorgzaam met elkaar te vechten. Een judoka neemt zijn opponent in de heupworp, maar hij houdt hem ook aan zijn jas vast zodat hij goed kan vallen. Judo leert kinderen met elkaar

om te gaan. Dat ze niet meteen een stoot terug hoeven te geven als iemand hen iets aandoet.’

De judosport (zelfverdediging) met haar imago ‘respect’ en ‘zelfvertrouwen’ blijkt bij uitstek geschikt te zijn voor de behandeling van door jeugdzorg geïndiceerde jongeren. Denk daarbij aan getraumatiseerde kinderen, autisten, adhd-patiënten, obesitaspatiënten, verstandelijk gehandicapten, gedragsgestoorde kinderen en cetera.

De lessen Orthopedagogisch judo zijn verplicht voor alle vmbo basisberoepsgerichte klas twee-en-drie leerlingen. Hierdoor krijgen deze leerlingen meer beweging. Daarnaast wordt er tijdens de lessen gewerkt aan zaken als:

- zelfvertrouwen
- gehoorzaamheid
- structuur
- respect
- begrip en inlevingsvermogen.

We verwachten daarbij een positief effect op terugdringen van eventueel overgewicht, op het hebben van respect en het gunstig beïnvloeden van persoonlijk gedrag, ook tijdens de algemeen vormende vakken. Daar de lessen opgenomen worden in het reguliere lesrooster, verwachten we ook een positieve bijdrage aan de concentratie van de leerlingen te leveren, waardoor de schoolresultaten uiteindelijk ook beter zullen worden.

Succesbeleving

De orthopedagogische judolessen worden gegeven door mij (Mark Bette) als judoleraar (niveau 4). Ik ben tevens docent natuurkunde/scheikunde aan het Stellingwerf College. De judolessen verschillen nauwelijks van de judolessen die gegeven worden in mijn eigen judoschool. Het grote voordeel van judo, naast orde, discipline en respect, is de enorme succesbeleving. We starten met het aanleren van een basistechniek. Door te variëren met deze techniek leren de kinderen elke keer een nieuwe techniek. Zo leren ze in zeer korte

tijd veel technieken. Dit snelle leren is een enorme succesbeleving en is zeer goed voor het zelfvertrouwen en zelfbeeld.

Veiligheidsarm

In de eerste paar weken starten de leerlingen met het aanleren van 'valbreken' vanuit

ze kennis met de judokatechnieken met de naam 'de bulldozer', 'judozwemles', 'de koning is boos', 'de kurkentrekker', 'de koning is moe' enzovoort. Deze methodiek is ontwikkeld door dhr. Roel van Alff, vijfde dan judo. Hij heeft deze methodiek beschreven in zijn boek '100 keer kantelen'.

Als uke op elleboog-knieën zit, noemen we dat 'de tafel'. De tafel heeft vier poten (rood) en een tafelkleedje (blauw) Zie foto 7. Als een techniek begint met de 'de koning' dan zit de tori aan de hoofdkant van de tafel. De koning is immers de belangrijkste persoon van het land en die zit aan de hoofdkant van de tafel! Door structureel en consequent gebruik te maken van dezelfde terminologie >>

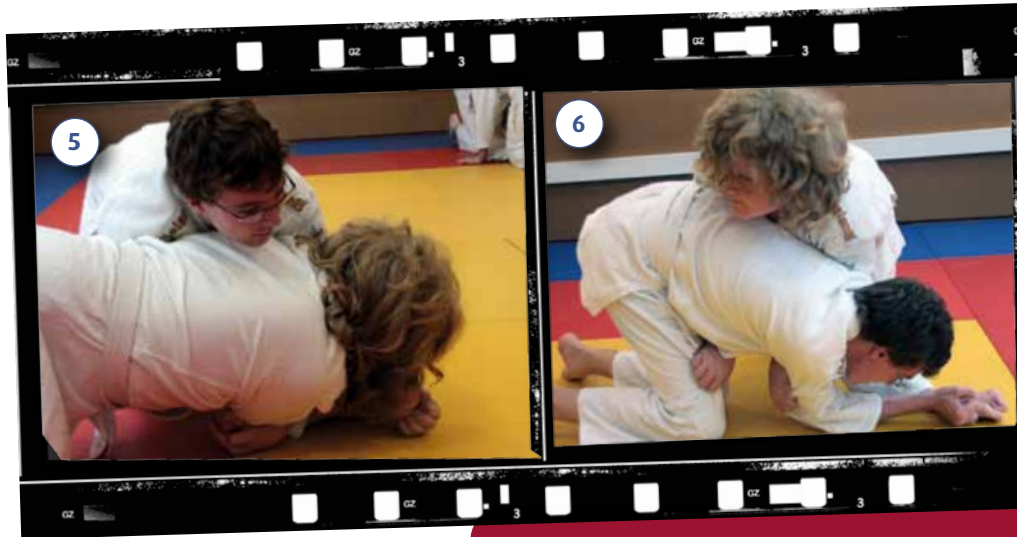
1: o goshi
2: goshi guruma
3: ippon seoi nage
4: tsuri komi goshi

een methodiek om o goshi aan te leren. De leerlingen ervaren dat ze een veiligheidsarm hebben en een speelarm. De veiligheidsarm zorgt ervoor dat de werper (tori) de landing van de valler (uke) veilig kan begeleiden. 'Jij bent verantwoordelijk voor de landing van je trainingsmaatje'. De veiligheidsarm houdt de mouw van het trainingsmaatje altijd vast.

Speelarm

Nu ze kunnen vallen en een basisheupworp hebben geleerd kunnen we variëren met de speelarm. De speelarm kan in plaats van een pakking op de rug ook vastpakken op het schouderblad (goshi guruma) of onder de oksel door gestoken worden (ippon seoinage) of de revers vasthouden, waarbij de elleboog in de oksel wordt gestoken (tsuri komi goshi). Zo leren ze in de eerste paar lessen al vier staande worpen. Dat is zeer goed voor het zelfvertrouwen.

Elke worp wordt gevolgd door een grondtechniek. Elke grondtechniek heeft een herkenbare naam, zodat de leerlingen het makkelijker kunnen onthouden. Zo maken

5: de bulldozer
6: judo zwemles: je maakt schoolslag onder de tafel door, pakt de poten vast en duwt de tafel omver

Contact:

mark.bette@stellingwerfcollege.nl

Oefening:

Rugzakje afwerpen

Methode	Didactische aanwijzingen
Tori gaat op handen en knieën zitten. Uke gaat op zijn rug zitten, doet zijn benen om het middel, pakt met twee handen de revers van tori vast.	Je hebt al heel lang gelopen met een zware rugzak op je rug. Je wilt eigenlijk wel van de rugzak af. De rugzak wil echter blijven zitten. Tori probeert van de rugzak af te komen, uke wil rugzakje blijven.
Op het commando hajime start het spel.	Mocht uke van de rug af zijn, maar de benen nog wel om tori hebben, is tori nog niet van de rugzak af à het koala beertje spel.
Ga net zo lang door tot je matté hoort.	Tori mag niet in een keer naar achteren vallen. Uke valt daardoor namelijk hard op zijn rug, zonder dat we hem gecontroleerd kunnen laten vallen.

Oefening:

Dikke teen randori ne waza

Methode	Didactische aanwijzingen
Beide judoka's zitten met de ruggen tegen elkaar.	Jullie zijn nu beiden tori en kunnen dus beide punten scoren.
Op het commando hajime draaien jullie beiden om en proberen de dikke teen van je maatje te pakken.	Als je een punt hebt gescoord, ga je weer met de ruggen tegen elkaar aan zitten. Diegene die een punt gescoord heeft, start het spel door hajime te zeggen.
Ga net zolang door tot je matté hoort.	

Oefening:

Tafelpoot zagen

Methode	Didactische aanwijzingen
Beide judoka's staan op handen/ellebogen en knieën/voeten tegenover elkaar. Hun lichaam houden ze zo recht mogelijk.	Jullie zijn tafels en hebben vier steunpunten (tweemaal tenen in de mat en twee handen). Jullie zijn beiden tori en kunnen dus punten scoren.
Op het commando hajime starten jullie door te proberen de tafel te laten vallen.	Je maatje probeert een tafelpoot te pakken en deze onder de tafel door te trekken, waardoor de tafel valt.
De tafel mag niet op z'n voeten gaan staan, dus moet met de tenen in de mat blijven.	De tafel mag het tafelblad niet krommen (dus rug recht houden), anders valt alles van de tafel af.
Ga net zolang door tot je matté hoort.	

Oefening:

Overboord met een blok aan je been

Methode	Didactische aanwijzingen
Uke ligt op z'n rug, terwijl tori op de onderbenen van uke ligt en zijn benen in de knieholte stevig vast heeft.	Uke wordt overboord geworpen. Het blok aan zijn been zal hem laten zinken. Om dit te voorkomen probeert uke van het blok af te komen. Als het blok los van de benen is, is de opdracht gelukt.
Op het commando hajime start het spel.	Als je als uke kunt gaan staan met beide handen in de lucht, ben je ook van het blok af.
Ga net zolang door tot je matté hoort.	Na resultaat is de ander aan de beurt.

7: de tafel met tafelpoten en tafelkleedje

kan de judoka gemakkelijk alle handelingen onthouden.

'De koning is moe', is een complexe techniek, met veel handelingen. Maar door de techniek in verhaalvorm te vertellen, kunnen alle leerlingen deze techniek goed maken.

Verhaalvorm

Het didactische verhaal: de koning is moe en leunt op de tafel. Hij heeft een goede dag gehad en laat dat zien door zijn duim omhoog te doen (foto 8). De duim is nu een haakje

geworden. Hij pakt de tafelpoot op en hangt die op aan het haakje (foto 9). Hij pakt het tafelkleedje en geeft deze aan het haakje (foto 10). De tafelpoot zit nu vast! De koning gaat naast de tafel zitten en pakt de verste tafelpoot vast (foto 11). Hij zaagt de tafelpoot door en duwt de tafel omver (foto 12).

Via stoeien naar wedstrijdjjes

In elke judoles worden stoeivormen gedaan. In het begin worden allerlei stoeivormen in spelvorm gedaan, zodat de judoka's op een veilige speelse manier leren stoeien binnen regels. In de eerste weken doen we bijvoorbeeld 'het dikke teen pak spel', 'tafelpoot

zagen', 'blok aan het been' en 'rugzakje afvechten'. Allemaal veilige stoeivormen waarbij je toch dicht bij elkaar komt, elkaar goed vast moet pakken. Deze vormen bieden veel uitdaging. Bovendien leren leerlingen stoeien binnen bepaalde afspraken.

Na ongeveer drie maanden is hun judobagage zo groot dat we volledige wedstrijds kunnen maken. De wedstrijds veranderen de verhoudingen in de groep. Stille timide leerlingen winnen tijdens randori (oefenwedstrijds) met regelmaat van stoere populaire leerlingen. Deze continu veranderende groepsdynamiek werkt heel positief.

Het harde werken wordt beloond met een jaarlijks bandexamen. In principe kunnen alle leerlingen binnen dit twee jaar lopende traject hun oranje band halen

Het Stellingwerf College is een openbare school voor vwo +, vwo, havo, mavo en vmbo in Oosterwolde (FR). De school is, samen met *Kunst & COO* en de *openbare bibliotheek*, gevestigd in een nieuw gebouw in de kern van Oosterwolde. De school is in de afgelopen jaren gegroeid van ongeveer 1000 leerlingen (2003) naar ruim 1300 leerlingen (2012).

Literatuur

Alff, R. van (1996). *100 keer kantelen*. Delft: Elmar

Mark Bette is judoleraar (niveau 4) en tevens docent natuurkunde/scheikunde aan het Stellingwerf College in Oosterwolde ◀■

8: De koning is moe en leunt op de tafel hij heeft een goede dag gehad
9: Hij pakt de tafelpoot en hangt deze op aan het haakje
10: Hij geeft het tafelkleedje van het haakje

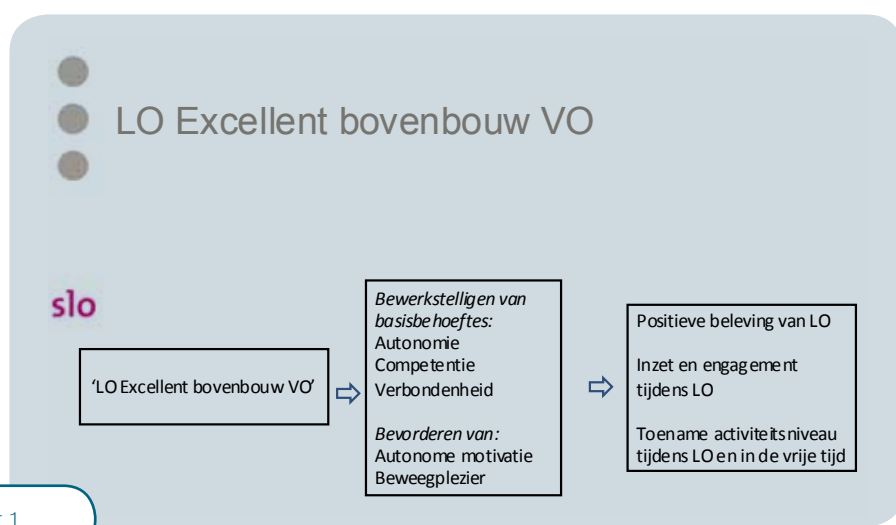
11: Hij gaat naast de tafel zitten en pakt de verste tafelpoot
12: Hij zaagt de tafelpoot door en duwt de tafel omver

Excelleren in de praktijk

Voorbeelden van het Vlietland College

In LO 6 heeft een artikel gestaan: 'Excelleren in LO is voor iedereen' door Cindy Didden van OSG de Meergronden. Filmbeelden horende bij dat artikel staan op de website van de KVLO (www.kvloweb.nl). Nu volgen twee voorbeelden van het Vlietland College in Leiden. Hierin beschrijven leerlingen hun opdracht tot excelleren in LO.

Door: Frits Bosman en Maarten Massink

Figuur 1

In het netwerk van de SLO delen scholen hun ervaringen met het LO Excellent-programma in de bovenbouw van havo en vwo. Het idee van LO Excellent is met leerlingen in gesprek te gaan over wat ze aanspreekt en uitdaagt. Ze krijgen de kans in de les (zie voorbeeld van Cindy Didden in LO 6) uitdagingen aan te gaan en vast te leggen op filmbeelden. Leerlingen kunnen ook gestimuleerd worden de uitdagingen buiten de LO-les aan te gaan en daar extra actief te worden. Op het Vlietland College in Leiden kregen leerlingen deze opdracht.

Hoewel het een opdracht betreft zijn er keuzes in de uitvoeringen waar leerlingen uiteindelijk mee aan de haal gaan. De leerlingen maken een ontwikkeling door in hun motivatie die gaat van extrinsieke motivatie of geïntrojecteerde regulatie, naar een motivatie die tegen intrinsieke motivatie aanzit (geïntegreerde regulatie).

Leerlingen werd gevraagd buiten de LO-les een bewegingsactiviteit te kiezen waarin ze zich wilden verdiepen en waar ze vorderingen in wilden maken. In de LO-les kon hier mee begonnen worden maar het moest een

vervolg krijgen buiten de les. In een verslag moesten leerlingen aangeven wat ze gedaan hadden, welke vorderingen ze maakten en wat hun bevindingen waren. We geven twee voorbeelden van leerlingen die hebben gekozen voor hardlopen buiten schooltijd.

Voorbeeld 1

Een verslag van een jongen die, uitgedaagd door het LO Excellent-programma, koos voor het trainen van hardlopen.

Waarom heb ik ervoor gekozen om hard te lopen?

Ik zie vaak mensen hardlopen als ik buiten loop. Als ik dan naar ze kijk ben ik best wel jaloers, omdat ik het knap vind dat ze het zo lang vol kunnen houden, en het maakt bij velen van hun niet eens uit hoe het weer is. Ik heb de laatste tijd gemerkt dat mijn conditie wel redelijk is, maar ik zou graag mijn conditie willen verbeteren. Ik vond het ook leuk om een keer iets te proberen wat ik nog zelden op eigen initiatief, buiten gymlessen heb gedaan. Ik wist eerst nog helemaal niet hoe ik deze opdracht zou moeten invullen. Toen ik als tip kreeg dat ik ook kon hardlopen met vrienden, gaf dat mij de doorslag om kennis te maken met het hardlopen en om te zien hoe mijn conditie eraan toe was, en het was ook een kans om mijn uithoudingsvermogen maar eens flink te testen.

FOTOS: FRITS BOSMAN

Uit de aanhef van het verslag van deze leerling blijkt dat er eerst sprake is van een combinatie van geïntrojecteerde regulatie en geïdentificeerde regulatie (zie artikel 'Het beste uit jezelf halen' uit LO6).

Geïntrojecteerde regulatie: de leerling doet mee omdat hij geen uitzondering wil zijn in de klas. Hij wil niet opvallen en bij de groep horen. *Geïdentificeerde regulatie:* de leerling doet mee omdat hij net zo wil worden als een

voorbeeld dat aantrekkelijk is. Hij streeft een gekozen voorbeeld na en wil het niveau halen van het door hem gekozen voorbeeld (leerling/docent/sportman).

Ik begon met hardlopen en ik merkte al snel dat mijn lichaam aangaf dat ik moest stoppen. Toch bleef ik doorlopen. Ik besepte dat hardlopen, tegen mijn verwachtingen in, haast net zoveel mentale als fysieke kracht eist van je. Ik vroeg mij af welke afstand ik nog zou lopen totdat ik vaart terug zou nemen en op een normaal looptempo (wandelen red.) door zou gaan. Ik wist dat het goed was als ik maar door bleef lopen, maar ik wilde rustig aan beginnen, want het was pas de eerste keer dat ik ging hardlopen, en nog steeds was mijn conditie niet al te best. Ik rende in het begin steeds een halve kilometer totdat ik een pauze ging nemen. Dat kon ik controleren omdat er elke 100 meter handige bordjes naast het water stonden, waarmee ik steeds uitrekende tot waar ik zou moeten rennen en tot wanneer ik mocht gaan lopen (wandelen red.). Ik vond het fijn dat ik zo mijzelf wel een bepaalde discipline oplegde, omdat ik er op deze manier voor kan zorgen dat ik op den duur mijn uithoudingsvermogen en conditie kan verbeteren, als ik weet wat ik eerst liep en wat ik dan de volgende keer zou moeten lopen. Door te letten op die bordjes bleef ik gemotiveerd om mijn grenzen te verleggen. Ik merkte op gegeven moment echter wel dat het al laat was geworden en dat mijn lichaam echt niet meer kon. Uiteindelijk heb ik wel zo'n anderhalf uur (hard)gelopen.

Het fijn vinden jezelf een discipline op te leggen en grenzen te verleggen is een fundamentele ervaring die deze jongen al werkende opdoet en wijst op kenmerken van geïntegreerde motivatie (zie artikel LO 6). *Geïntegreerde regulatie:* de leerling doet mee omdat hij de activiteit belangrijk vindt voor zichzelf en zijn persoonlijke ontwikkeling. De docent hoeft de leerling niet meer te motiveren met uitspraken. De activiteit draagt bij aan zelfontplooiing van de leerling op korte en/of langere termijn. De leerling voelt dit zelf aan. Het uitvoeren en/of beter worden in de activiteit is een belangrijke waarde op zichzelf voor de leerling.

Het verslag gaat verder. >>

Contact:

frits_bosman@hotmail.com

Ik heb deze keer hardlopen ervaren als minder zwaar, ik denk dat het kwam door de rek- en strekoefeningen. Wel is het zo dat ik het fijner vind om afstanden te lopen, die uit relatief veel, korte stukjes bestaan, omdat ik het zo duidelijker vind om te zien hoeveel ik heb gelopen. We zijn zo'n twee uur en een kwartier à twee en een half uur bezig geweest....

Conclusie: ik ga deze zomer zeker door met hardlopen. Je wordt er rustig van, je bouwt conditie/uithoudingsvermogen op en je ziet wat van de buitenwereld. Ik vond het een topervaring. Hier zijn nog wat foto's.

Deze uitspraken van de leerlingen tonen aspecten van intrinsieke regulatie (zie artikel LO 6). *Intrinsieke regulatie*: de leerling doet mee omdat hij de activiteit plezierig vindt om te doen en het past bij zijn persoon. Hij kan ervan genieten en haalt er voldoening uit. Hij kan aangeven wat hij plezierig vindt en wat bij hem past.

Voorbeeld 2

LO Excellent

Toen we tijdens de les te horen kregen dat we zes uur extra moesten gaan sporten, dacht ik meteen: "Ik ga de Singelloop lopen!" Dat is een doel dat ik al een paar jaar geleden gesteld heb. Telkens begon ik aan de training en na drie keer had ik geen zin meer. Dat het nu voor school moest was voor mij een goede motivatie om het dit keer wél te halen.

Deze voor haar 'goede' motivatie is wel een voorbeeld van 'extrinsieke regulatie'; de leerling doet mee omdat de docent het zegt, of omdat het een opdracht is uit het LO-programma.

Daarna haalt ze haar motivatie ook uit het groepsgevoel/verbondenheid en de vorderingen als combinatie van geïntrojecteerde en geïdentificeerde regulatie.

Gelukkig wilde Hanane wel met mij samen trainen. Daar was ik blij om, want zo had ik nog een extra motivatie. We trainden elke week twee keer en de prestatie ging elke training vooruit! Dat was echt heel leuk om te zien! De eerste training was best wel zwaar en daarna dacht ik ook echt: "Wat heb ik mezelf aangedaan?" Maar toen we de tweede keer gingen ging het dus al stukken beter en zo gingen we elke training met grote stappen vooruit! Natuurlijk was ik er af en toe echt niet voor te porren, maar dan motiveerde Hanane mij en dat gebeurde uiteraard ook andersom.

Uiteindelijk is het volbrengen van de Singelloop de kers op de taart. Een voorbeeld van een ervaring die haar met trots doet terugkijken op haar prestatie die zijn oorsprong had in de opdracht van LO excellent.

Wij hadden onze warming-up in ieder geval al gehad! Iedereen stond te dringen bij de start en ik liep dus net als al die anderen maar mee met de stroom. Het startspandoek kwam steeds dichterbij en toen ik daar eindelijk was, begon iedereen te rennen. Ik holde mee en de moed zat er helemaal in! Het was zo druk dat ik af en toe erg werd opgehouden, maar de sfeer voelde ik wel en die was heel gezellig! Zo, de eerste drie kilometer zaten erop en ik had het idee dat we net begonnen waren! We waren al op de helft! Op een gegeven moment dacht ik wel: "waarom doe ik dit eigenlijk?" Maar toen bedacht ik me dat ik dit anders nooit gedaan had. En ja hoor! De finish was in zicht! Even een laatste eindsprint en daarmee kwam ik op een redelijke tijd van ongeveer 40 minuten.

Wat was ik blij dat ik het eindelijk toch een keer gedaan had. In het begin dacht ik dat het me waarschijnlijk toch niet zou lukken, maar ziet u de foto's hieronder maar: Het is me gelukt!

We hopen in het netwerk het komende schooljaar meer ervaringen uit te wisselen met dit programma. Heb je belangstelling voor dit netwerk, neem contact op met Ger van Mossel (g.vanmossel@slo.nl) ◀

Street Handball

is nieuw en leuk!

Nieuw, en een hele leuke manier om handbal te promoten is Street Handball! Het kan overal gespeeld worden en hoeft niet perse, zoals de naam doet vermoeden, op straat, maar kan ook in gymzaaltjes en bijvoorbeeld in een winkelcentrum gespeeld worden.

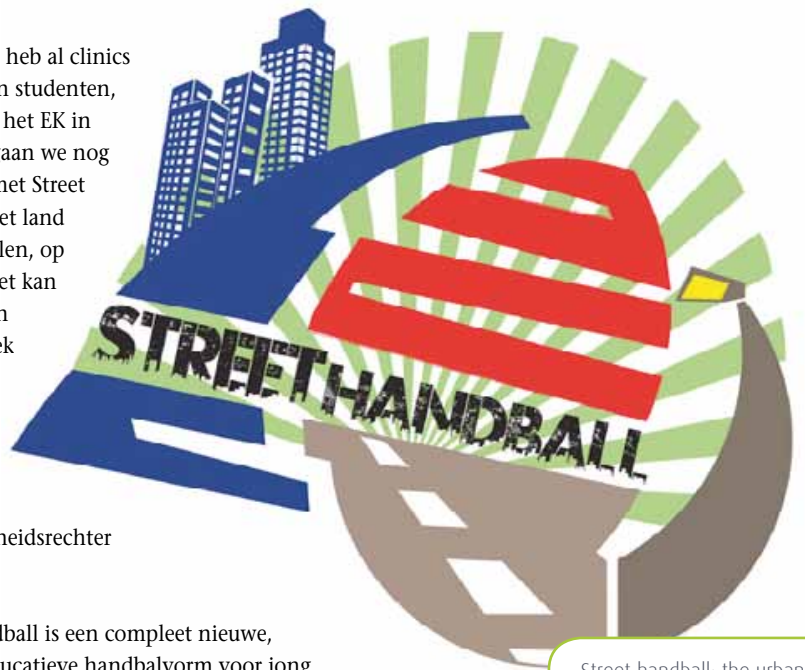
Door: Nicolien de Wit

Urban twist

Als NHV verenigingsconsulente heb ik al verschillende clinics Street Handball gegeven. Tijdens de landelijke studiedag op 7 juni op de HAN in Nijmegen is er een workshop geweest voor LO-collega's. Ik ben erg enthousiast over deze nieuwe 'verschijningsvorm' die handbal sneller toegankelijk maakt voor kinderen. Je speelt met één doel en dat uitvouwbare ding staat dan ook nog eens in vijf minuten. Setje lijnen erbij en klaar! Je speelt met een speciale bal, die niet kan stuiten, maar die wel veel grip heeft. Gooien en vangen gaat dus prima en je speelt op een klein stukje met partijen van maximaal vier personen. Die mogen om en om proberen te scoren en wisselen elkaar af. Het is dus een heel dynamisch spelletje, waarbij je snel kunt omschakelen. En het kan door jong en oud gespeeld worden, want je hoeft niet veel

te lopen. Ik heb al clinics gegeven aan studenten, en richting het EK in december gaan we nog veel meer met Street Handball het land in. Bij scholen, op pleintjes, het kan allemaal. En omdat fysiek contact niet mag heb je ook nauwelijks een scheidsrechter nodig.

Street Handball is een compleet nieuwe, leuke en educatieve handbalvorm voor jong

Street handball: the urban twist

Basisregels streethandball

en oud. Het is een laagdrempelige manier van handballen met een 'urban' twist. Dit komt doordat het overal gespeeld kan worden, zoals op het schoolplein, op straat, op parkeerplaatsen of in een gymzaaltje.

Het concept Street Handball

Het concept van Street Handball is bedacht in het grote handballand Denemarken, mede door de handbaltopper Lasse Boesen. Het doel van Street Handball is om handbal weer terug te brengen naar de scholen, zodat kinderen meer in contact komen met de handbalsport. Street Handball is zeker geschikt voor op het schoolplein, het enige >>

Foto 1: Op straat

Foto 2: Ook in de gymzaal

Foto 3: Zachte bal

wat je buiten nodig hebt is een sporttas met een Street Handball-bal, een uitvouwbaar doeltje en een set lijnen.

Street Handball kan zowel binnen als buiten gespeeld worden op een zelf uitgezet veldje van minimaal tien bij vijftien meter. De lastige elementen van het traditionele handbal zijn in dit spel weggelaten. De spelers hoeven geen handbalervaring of technische vaardigheden te hebben en lichaamsgrootte maakt ook geen verschil. Street Handball wordt ook met een speciale zachte bal gespeeld omdat die makkelijker te controleren is.

Verder is Street Handball vooral gericht op 'Fair Play' en er hoeft tijdens het spel dus geen scheidsrechter aanwezig te zijn. De spelers regelen alles zelf tijdens de wedstrijden!

De ondersteuning vanuit het NHV

Op de website van het NHV www.handbal.nl kan een speciaal Street Handball pakket besteld worden, bestaande uit een sporttas, een speciale Street Handball-bal, een uitklapbaar doeltje en een set met belijning. Daarnaast kunnen via de NHV verenigingsconsulenten ook speciale Street Handball-clinics worden aangevraagd.

De belangrijkste spelregels

Fair Play:

- er mag geen fysiek contact gemaakt worden

- er mag niet gedribbeld worden
- er mogen niet meer dan drie stappen met de bal gemaakt worden
- de keeper is een extra veldspeler tijdens de aanval (overtalsituatie)
- geen scheidsrechter, elke beslissing wordt gemaakt door de spelers onderling
- er wordt op één helft gespeeld met het 'recht van aanval'.

Bronnen:

Flyer Nederlands Handbal Verbond

Site-adres: <http://www.handbal.nl/nieuws/4402-Streethandbal-is-nieuw-en-leuk->

Contact:

n.de.wit@handbal.nl

E-mailhulp

in het mbo, gekoppeld aan *Testjeleefstijl.nu*

In een vorig topic hebben we aandacht besteed aan hoe je leerlingen in beweging krijgt. In een van de artikelen werd een tool beschreven: Testjeleefstijl.nu. In dit artikel wordt een uitleg gegeven over een pilot waarmee je hulp kunt krijgen wat te doen naar aanleiding van het invullen van de test.

Door: Marij Bosdriesz

Testjeleefstijl.nu is in het mbo al enkele jaren bekend en wordt breed gebruikt. *Testjeleefstijl.nu* is ontwikkeld door een aantal roc's, in samenwerking met andere partijen, op basis van de leefstijlscan van TNO en e-movo. Binnen de kerntaak Loopbaan en Burger-schap (dimensie vitaal burgerschap) moeten mbo-studenten competenties verwerven om te kunnen zorgen voor de eigen gezondheid. Daar moeten ze proactief mee aan de slag. *Testjeleefstijl.nu* helpt hen daarbij, door hen meer bewust te maken van hun eigen leefstijl en mogelijke risico's daarin. Naast leefstijlkenmerken, zoals bewegen, voeding, genotsmiddelen, fysieke gesteldheid en seksualiteit gaat de test ook in op aspecten van de psychosociale ontwikkeling. Denk daarbij aan agressie, angsten, depressie, eenzaamheid, enzovoort. Na de test vullen studenten een soort actieplan in, ook op psychosociaal gebied.

Een groot deel van de mbo-instellingen maakt inmiddels gebruik van *Testjeleefstijl.nu*. Naast de opbrengsten voor studenten, biedt het ook de mbo-instellingen waardevolle informatie over de algemene gezondheidssituatie en -risico's van hun populatie. Daarmee kunnen meer gerichte preventieve activiteiten worden ingezet. Ook de zorgstructuur en het zorgaanbod kunnen specifieker worden ingericht, om aan de actuele ondersteuningsbehoeften van de studenten tegemoet te komen.

E-mailhulp

Om studenten die, na het uitvoeren van de test, ondersteuningsvragen hebben verder te helpen is aan *Testjeleefstijl.nu* een aanbod gekoppeld voor e-mailhulp. Dit is een pilot op vier roc's, te weten roc Twente, roc Nijmegen, roc de Friese Poort en het Alfa College.

Studenten krijgen eerst informatie te zien over allerlei onderwerpen, filmpjes, of links naar (online of andere) hulpmogelijkheden. Als extra mogelijkheid kan daar anoniem of op naam een vraag worden voorgelegd aan een e-mailhulpverlener vanuit de eigen mbo-instelling.

De e-mailhulpverlener probeert de vraag per mail zo goed mogelijk te beantwoorden. Soms kan het nodig zijn daarvoor anderen uit de zorgstructuur van de instelling te consulteren of hen de vraag te laten beantwoorden. Complexe vragen kunnen ook voorgelegd worden aan het intern zorgteam of ZAT. Ook kan het gebeuren dat de e-mailhulp overgaat in face-to-face-hulp. De regie blijft echter bij de student, die bepaalt wat de volgende stap zal zijn en of hij/zij zich bekend wil maken.

Deze vorm van hulpverlening vormt een interessante uitbreiding van het ondersteuningsaanbod van mbo-instellingen. E-mailhulp heeft namelijk veel voordelen:

- het is zeer laagdrempelig en gemakkelijk toegankelijk, onder meer door de anonimiteit
- het sluit goed aan bij de belevingswereld van jongeren

- de ondersteuning volgt direct op de zelfsignalering, waardoor het gebruik gestimuleerd wordt
- het is een efficiënte en goedkope vorm van hulpverlening
- met deze hulpvorm worden wellicht ook andere doelgroepen bereikt dan met de traditionele hulpverlening
- het sluit aan bij de actuele visie op hulpverlening: niet overnemen, maar de eigen kracht (zelfredzaamheid) versterken.

Ervaringen van de vier roc's

De belangrijkste ervaring tot nu toe is dat het introduceren van e-mailhulp om een gedegen voorbereiding binnen de instelling vraagt. In die voorbereiding zijn de volgende zaken belangrijk.

Draagvlak en commitment

Binnen de school moet er voldoende steun zijn om deze hulpvorm aan te gaan bieden. Goede samenwerking is nodig tussen medewerkers Sport en Bewegen (die meestal *Testjeleefstijl.nu* uitvoeren), medewerkers PR en communicatie, betrokkenen bij de zorgstructuur en het management van de instelling. Een 'trekker' is nodig om de voortgang van de uitvoering te garanderen.

Aanstellen van een intaker

De intaker is de eerste die de vragen ontvangt en beantwoordt. Omdat e-mailhulp echt iets anders is dan face-to-face-hulp is een goede training voor de intakers noodzakelijk.

Realiseren van de technische voorwaarden

Er moet een mailadres zijn waarop de vragen bij de intaker binnenkomen, gekoppeld aan de website van *Testjeleefstijl.nu*. Studen- ➤

Contact:

mbosdriesz@MenO-groep.nl

ten moeten een anoniem account kunnen aanmaken.

Opstellen van een goed e-mailhulpprotocol

De pilot-roc's hebben dit gezamenlijk opgesteld, met hulp van de Stichting E-hulp. Hierin worden zaken geregeld als: anonimiteit, reactietijd, wat voor vragen kunnen er gesteld worden, aantal mailcontacten per vraag, bewaartijd van mails, hoe omgaan met 'fake-vragen', registratie, vragen doorleiden naar andere hulpverleners of ZAT, student doorleiden naar face-to-face-hulp, enzovoort.

PR en communicatie

De pilots zijn gestart zonder een directe lijn vanuit Testjeleefstijl. Daarom was veel aandacht nodig voor PR en communicatie, om de mogelijkheid van e-mailhulp bekend te maken. Allereerst bij studenten, maar ook bij docenten, mentoren, ouders, interne en externe ondersteuners en overig personeel. Nuttige middelen bleken te zijn: beeldschermen in de school, intranet, informatiebijeenkomsten, flyers en stickers met een QR-code, mentorlessen, lessen gezondheidkunde of

sport en aansluiten bij (regionale) websites waar veel studenten komen.

De ervaringen van het pilot worden verwerkt in een handreiking voor alle mbo-instellingen, die hun zorgaanbod willen uitbreiden met e-mailhulp, gekoppeld aan *Testjeleefstijl.nu*.

Meer informatie bij Marij Bosdriesz, adviseur Onderwijs en Jeugdzorg, M&O groep: of 06-166 108 17. ◀■

Advertorial

Rocks 'n Rivers en Snowbreaks altijd in ontwikkeling

Sinds 1994 organiseert Rocks 'n Rivers survivalsdagen en survivalskampen. In 2005 zijn daar wintersportkampen en bergsportkampen onder de naam Snowbreaks bij gekomen. Service en kwaliteit zijn altijd speerpunten geweest, getuige de vele 'vaste' klanten en positieve evaluaties. Centraal hierin staat het thema: 'Een avontuurlijke beleving in een persoonlijke sfeer.'

De bewaking van de kwaliteit is de afgelopen jaren ook formeel vormgegeven door onder andere:

- het uitsluitend werken met gediplomeerde buitensport- en wintersportinstructeurs sinds 1994
- het behalen van het TUV -VeBON veiligheidscertificaat in 2000
- het aangaan van een convenant met de Fontys Sporthogeschool m.b.t. het samenwerken op het gebied van stage en leerplekken sinds 2008
- een partnerschap met Spieren voor Spieren en MVO Nederland sinds 2009
- het in dienst hebben van 8 gecertificeerde VeBON opleiders sinds 2010
- het worden van een officieel NKBV opleidingscentrum in 2011.

Naast het bewaken van de service en kwaliteit zijn de beide poten continue bezig met innovatie. Dit op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, bedenken van nieuwe producten en diensten en inspelen op (maatschappelijke) trends en ontwikkelingen. Dit heeft geleid tot een aantal nieuwe diensten voor het onderwijs.

1 Eco Survivaldag

Dit is een milieu educatief teamprogramma. Klassen worden in teams uitgedaagd om op een avontuurlijke wijze de aarde te gaan redden van de stijgende zeespiegel. Dit doen ze door het vervullen van drie missies:

vervuilingsmissie, energiemissie en de oerbosmissie. Tot slot gaan de teams tijdens het finalespel letterlijk de noodklok luiden. Eventueel kan er ook nog een schoolmissie aan toegevoegd worden om bijvoorbeeld de link te maken met milieu of maatschappelijke onderwerpen die in de lestijd behandeld zijn.

2 Educatief Wintersportkamp

Samen met partner Travel Inventive organiseren R&R reizen naar Duitsland en Oostenrijk waarbij de combinatie van sport en cultuurgemaakt wordt. Na een bezoek aan de stad München en het concentratie kamp Dachau wordt het kamp afgesloten met enkele dagen skiën en/of snowboarden in het Alpbachtal.

3 Bergsportkamp

Ook in de periode mei-oktober zijn reizen ontwikkeld naar Oostenrijk. Activiteiten zoals klimmen, raften, canyoning, mountainbiken en bergwandelen staan hierin centraal. Ook educatieve onderdelen als bezoek aan een gletsjer, Alpenmuseum en/of een stad zoals Salzburg met bezoek aan het Mozartmuseum kunnen hierin opgenomen worden.

4 Rocks on the Road

Voor het speciaal onderwijs zijn buitensportprogramma's ontwikkeld die op de eigen school of in de directe omgeving uit te voeren zijn. De onderwerpen samenwerking, oriëntatie, challenge en schieten staan hierbij centraal. De activiteiten zijn zo aangepast dat ze geschikt zijn voor iedereen, zowel rollers als niet rollers.

Buiten deze nieuwe diensten is de organisatie uiteraard continue bezig om de *survivalskampen in de Ardennen, survivalsdagen in Nederland en wintersportkampen in Oostenrijk* te blijven optimaliseren en aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen. Meer informatie op de site.

Canon LO

Een blik op 150 jaar lichamelijke opvoeding

In deze rubriek brengen we vensters van de canon onder de aandacht. Daaruit pikken we nu de periode van het begin van de vorige eeuw en we kijken dan naar het venster van de vakbladen voor leraren lichamelijke opvoeding.

Redactie: Hans Dijkhoff

De in 1862 opgerichte Vereniging van Gymnastiek Onderwijzers in Nederland kreeg pas eind 1903 een eigen, vooralsnog incidenteel versijnd, 'orgaan': het *Correspondentieblad van de Vereeniging van Gymnastiek-Onderwijzers in Nederland*, kortweg *Correspondentieblad* genoemd. Het betrekkelijk geringe aantal leden liet de uitgave van een eigen vakblad eerder niet toe; in de beginperiode moest gebruik worden gemaakt van andere kanalen voor de verspreiding van het verenigingsnieuws.

Doorklikken

In de teksten van de vensters vind je regels die groen zijn. Als je daarop gaat staan verschijnt er een pop-upvenster met extra informatie. In het kader hiernaast de tekst die in het oog springt als je je cursor laat staan op de bovenstaande groene regel (uiteraard wel op de site).

Na een reorganisatie van de vereniging in 1913 werd de naam van het blad veranderd in *De Lichamelijke Opvoeding*. Het werd een heus vakblad met berichten van de afdelingen, boekbesprekingen en nieuws uit binnen- en buitenland. Het was voor de leden gratis en verscheen maandelijks. Het eerste nummer was voor een groot deel gewijd aan de viering van het vijftigjarig bestaan van de vereniging in 1912. In de loop der jaren is van de naam het lidwoord weggeval- len en heet het blad *Lichamelijke Opvoeding*.

Naast *De Lichamelijke Opvoeding* verschenen gedurende langere of kortere tijd nog twee aan vakverenigingen gelieerde vaktijdschriften. De Nederlandsche Christelijke Vereniging van Leeraren en Onderwijzers in de Lichamelijke

Doorkliktekst

Verspreiding verenigingsnieuws tot 1903 Voor de publicatie van het verenigingsnieuws kon de Vereniging van Gymnastiek-onderwijzers in de beginperiode terecht in *Volkshel*, weekblad voor turnbelangen, orgaan van de Belgische Turnbond en de Vereniging van Gymnastiek-Onderwijzers in Nederland. In latere jaren genoot de vereniging gastvrijheid in enkele maandberichten van het Nederlands Gymnastiek Verbond. Van 1890 tot 1917 gaf de Vereniging een jaarboekje uit, getiteld *Ken U Zelfen*. Hierin werden jaarverslagen en gehouden lezingen opgenomen, naast de verslagen van de verschillende vergaderingen. Tussen 1885 tot 1898 verscheen *Olympia*, weekblad, gewijd aan de belangen der lichamelijke opvoeding van de jeugd. Het was het officiële orgaan van de Bond van G.O.V., de Zuid-Hollandse, de 's-Gravenhaagse, de Rotterdamse, de Noorder, de Zuider Gymnastiekonderwijzers Vereniging en de Nederlandse Schermbond. Tussen 1898 en 1900 kon het blad door een gebrek aan financiën niet verschijnen, waarna het onder de naam *Nieuw Olympia* nog een tweetal jaren werd uitgegeven. Na nog weer even onderdak te vinden in *Het Turnblad*, van het Nederlands Gymnastiek Verbond, werd in 1903 besloten tot de oprichting van een eigen blad, het *Correspondentieblad*. Bron: Kramer, J.P. & Lommen, N. (1987). *Geschiedenis van de Lichamelijke Opvoeding in Nederland*. Zeist: Jan Luiting Fonds.

Opvoeding (NCvLO) bracht van 1933 tot 1950 een eigen blad uit: *Ons Tijdschrift*.

De katholieke leraren lichamelijke opvoeding organiseerden zich in 1950 in de R.K. Vereniging van leerkrachten in de Lichamelijke Oefening St. Thomas van Aquino, kortweg Thomas genoemd. Voor het bestuur was een eigen tijdschrift een belangrijk middel om de ontwikkeling van Thomas te bevorderen. Thomas had van 1957 tot 1960 een Mededelingenblad en vanaf 1960 een eigen orgaan: *St. Thomas van Aquino*. Na 31 losse nummers verscheen in 1966 voor het eerst een jaargang (twaalf nummers) van *Thomas*, zoals het blad toen ook ging heten. De oplage ging van ongeveer 300 naar zo'n 5.000 in 1979. Een groot deel van de lezers was geen Thomaslid; Thomas van Aquino telde in 1975 ruim 1.200 leden.

Venster: Vakbladen voor leraren lichamelijke opvoeding ◀

Scholen profileren

met een sportprofiel, gewoon doen
want sport motiveert

Zolang de overheid de bestuursfilosofie hanteert van 'deregulering en autonomie' hebben scholen voor voortgezet onderwijs ruime mogelijkheden om zich te profileren. Scholen moeten zich houden aan de landelijke kerndoelen en eindtermen, maar zijn verder zelf verantwoordelijk voor de inrichting en vormgeving van het onderwijs. Er zijn de laatste jaren steeds meer scholen die kiezen voor een sportprofiel. Op deze scholen wordt het verplichte leergebied bewegen & sport (b&s)¹ bijvoorbeeld aangevuld met keuze-examenvakken op dit gebied, kunnen de leerlingen kiezen voor een sportklas en/of heeft de school een eigen sportvereniging.

Door: Hilde Bax

Inleiding en doelstelling

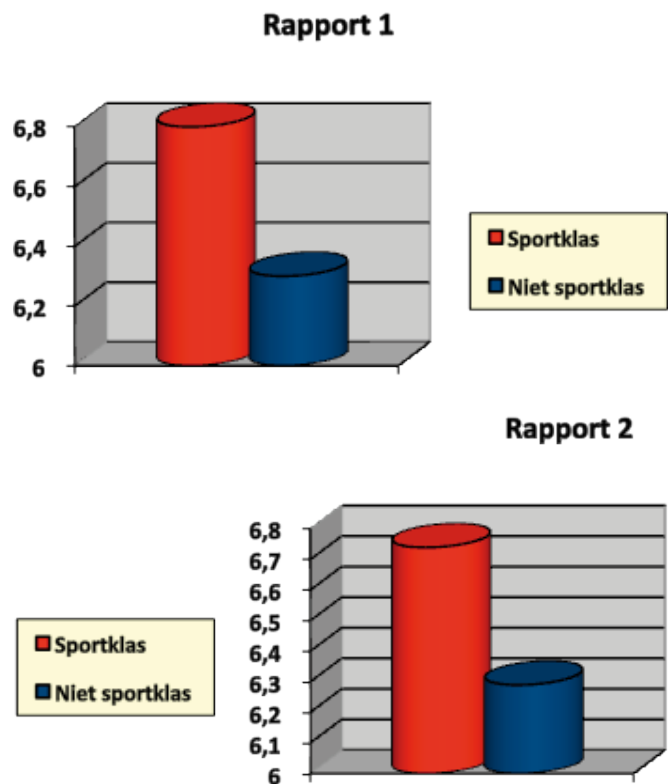
Motivatie geldt als mogelijkheidsvoorwaarde voor het leveren van prestaties. Volgens de Self-Determination Theorie (SDT) van Ryan en Deci (2000) is het belangrijk dat (leer) omgevingen kenmerken hebben die de intrinsieke motivatie niet verstoren. Er wordt vanuit gegaan dat jeugdigen van nature gemotiveerd zijn. Om de intrinsieke motivatie te behouden onderscheiden Ryan en Deci drie aspecten, te weten: 'de behoefte aan competentie', 'de behoefte aan autonomie' en 'de behoefte aan sociale verbondenheid'. Het is nodig de leeromgeving zodanig in te richten dat deze behoeften door jeugdigen gerealiseerd kunnen worden. Nu wordt de vraag of meer sport en bewegen behoeften van competentie, autonomie en sociale verbondenheid stimuleert? Leidt meer sport en bewegen tot een betere motivatie voor sport en ook voor andere schoolactiviteiten? Daarbij moet gememoreerd worden dat de context, waarvan de leraar een belangrijk deel vormt, daarop veel invloed heeft (Stegeman, 2007). B&s is een regulier leergebied met inherente doelen, maar kan ook heel goed een rol vervullen in het kader van de algemene onderwijs- en opvoedingsdoelen van de school. Het gaat daarbij zowel om persoonlijke ontplooiing als om toerusting voor deelname aan de pluriforme samenleving (Bax, 2010, Brouwer et al., 2011). Al met al wordt het de hoogste tijd om te onderzoeken of meer en beter onderwijs in b&s en een veelzijdig sportaanbod vanuit school motivatieverhogend werkt voor leerlingen.

Zijn leerlingen die veel sporten en bewegen op en vanuit school ook meer intrinsiek gemotiveerd om te presteren in andere leergebieden? Wat zijn positieve indicatoren binnen de lessen b&s en de andere sportactiviteiten vanuit school voor grotere motivatie en meer plezier op school?

Methode

Het onderzoek richt zich in eerste instantie tot scholen met een sportprofiel in Amsterdam en omgeving waarmee de ALO Amsterdam samenwerkt. In de afgelopen twee jaar hebben enkele vierdejaars ALO studenten op een tweetal scholen, de Schoter Scholengemeenschap te Haarlem en het St. Nicolaaslyceum te Amsterdam, gezocht of leerlingen van sportklassen een grotere motivatie hebben voor school en of dat te zien is in hun rapportcijfers. Na het bestuderen van relevante literatuur hebben deze studenten voor het achterhalen van de motivatie van de leerlingen voor school de gevalideerde prestatiemotivatietest van Hermans (2011) gebruikt. De Prestatie Motivatie Test voor Kinderen (PMT-K-2) is ontwikkeld voor gebruik bij kinderen vanaf groep 7 tot en met de 3^e klas van het voortgezet onderwijs. De test bestaat uit vier schalen (prestatiemotivatie, negatieve faalangst, positieve faalangst en sociale wenselijkheid) die tezamen een goed beeld geven van de beleving van de jeugdige met betrekking tot schoolse zaken (Hermans, 2011). De gemiddelde rapportcijfers van de leerlingen hebben zij uit Magister (veel gebruikt leerlingenvolgsysteem in het VO) gehaald. Verder is geprobeerd om de achtergrondvariabelen van niet-sportklasleerlingen en sportklasleerlingen zoveel mogelijk overeenkomstig te krijgen. Met het programma SPSS versie 18 zijn de data geanalyseerd en daarvoor zijn independent sample T-testen gebruikt.

Het onderzoek op de Schoter Scholengemeenschap is begonnen in de cursus 2010 met de start van sportklassen voor brugklasleerlingen. In totaal ging het om 40 sportklas- en 40 niet-sportklasleerlingen. Beide groepen hadden 18 meisjes en 22 jongens afkomstig uit de schooltypen vmbo, havo en vwo. Op het St. Nicolaaslyceum, waar al een aantal jaren sportklassen functioneren, is het afgelopen schooljaar onderzoek gedaan naar de motivatie en rapportcijfers van leerlingen uit de eerste drie leerjaren. De onderzoeksgroep bestond uit 143 leerlingen, waarvan 72 uit de niet-sportklassen, 71 uit de sportklassen, 86 jongens, 57 meisjes en ze zitten allemaal op het vwo.

Figuur 1: Gemiddelde rapportcijfer brugklasleerlingen Schoter Scholengemeenschap 2010-2011

Tabel 1: leerlingen Schoter Scholengemeenschap 2010-2011

	1NS vmbo	1S vmbo	1NS havo	1S havo	1NS vwo	1S vwo
Aantal deelnemers	9	9	19	19	12	12
Jongens	4 (9%)	4 (9%)	10 (23%)	10 (23%)	8 (18%)	8 (18%)
Meisjes	5 (14%)	5 (14%)	9 (25%)	9 (25%)	4 (11%)	4 (11%)

Tabel 2: leerlingen St Nicolaaslyceum 2011-2012

	1NS vwo	1S vwo	2NS vwo	2S vwo	3NS vwo	3S vwo
Aantal deelnemers	25 (24)	23 (21)	26 (24)	21 (20)	21 (19)	27 (24)
Jongens	16 (64%)	12 (52%)	19 (73%)	9 (43%)	13 (62%)	17 (63%)
Meisjes	9 (36%)	11 (48%)	7 (27%)	12 (57%)	8 (38%)	10 (37%)

Resultaten

Voor het meten van de motivatie is de schriftelijke vragenlijst PMT-K-2 afgenomen en daarnaast zijn gemiddelde rapportcijfers tussen leerlingen uit de sportklas vergeleken met niet-sportklasleerlingen.

De brugklasleerlingen uit de sportklassen van de Schoter Scholengemeenschap scoorden in het schooljaar 2010–2011 gemiddeld hoger op de test dan de brugklassers uit de niet-sportklassen ($p=0,00$). Uit de resultaten van het onderzoek van Bausch (2011) bleek verder dat de leerlingen uit de sportklassen een hoger gemiddelde rapportcijfer haalden op hun eerste twee rapporten dan de leerlingen uit de niet-sportklassen ($p=0,00$). De gemiddelde scores bij het eerste rapport waren 6,83 voor sportklassers en 6,31 voor niet sportklassers, bij het tweede rapport waren de gemiddelden respectievelijk 6,74 en 6,29 (zie figuur 1). Aangezien het onderzoek begin mei werd afgerond is het overgangsrapport buiten beschouwing gebleven.

Op het St. Nicolaaslyceum zijn in het schooljaar 2011-2012 uit de eerste drie leerjaren 143 leerlingen vergeleken op motivatie en het gemiddeld rapportcijfer (Slinger, 2012). In de eerstejaars sportklas werd een significant hogere motivatie gemeten in vergelijking tot de eerstejaars niet-sportklas ($p=0,01$). Voor de leerlingen uit het tweede en derde leerjaar werd geen significant verschil gevonden. Bij vergelijking van de gemiddelde rapportcijfers tussen sportklasleerlingen en niet-sportklasleerlingen werden ook geen significante verschillen gevonden. In de tabel 3 zijn de resultaten van de prestatie-motivatatie en de gemiddelde rapportcijfers van de verschillende klassen weergegeven. Ook in dit onderzoek bleef het overgangsrapport buiten beschouwing.

Gemiddelden en standaarddeviaties van de p-schaal, rapport 1 cijfer, rapport 2 cijfer en rapport 3 cijfer per groep.

Discussie en conclusie

Zijn leerlingen die veel sporten en bewegen op en vanuit school meer intrinsiek gemotiveerd en presteren ze in andere leergebieden beter »

Contact:

h.h.t.bax@hva.nl

dan leerlingen die alleen de reguliere lessen b&s hebben?

Het onderzoek van Bausch (2011) uitgevoerd op de Schoter Scholengemeenschap vond tussen brugklassers van sportklassen en niet-sportklassen zowel voor de motivatie als voor het gemiddelde rapportcijfer verschillen. Bij het onderzoek op het St. Nicolaaslyceum (Slinger, 2012) werd alleen een verschil gevonden op de prestatie-motivatietest bij de brugklassers. Bij de leerlingen van de tweede- en derdeklas werden geen verschillen gevonden met betrekking tot het gemiddelde rapportcijfer en ook niet op de prestatie-motivatietest. De leerlingen van het St Nicolaaslyceum zitten allemaal op het vwo en de sportklassen van de Schoter Scholengemeenschap is een gemengde groep, bestaande uit leerlingen van vmbo,havo en vwo. Het zou kunnen zijn dat leerlingen van het vwo sowieso intrinsiek gemotiveerd zijn om te presteren voor alle schoolvakken. Ze kunnen goed leren en dat vertaalt zich in goede rapportcijfers. Wellicht geldt het effect van meer bewegen en sport op school voor een grotere motivatie vooral voor vmbo-leerlingen.

Het gegeven dat de sportklas op de Schoter Scholengemeenschap nieuw is, kan gezorgd hebben voor een extra effect op de motivatie van de brugklassers voor school. In het schooljaar 2011-2012 heeft het onderzoek een vervolg gekregen, maar het onderzoeksverslag is nog niet afgerond (Van Egmond, 2012).

Verder valt op te merken dat de leerlingen die extra lessen b&s volgen in de hogere leerjaren weliswaar niet beter maar ook niet slechter scoren als gekeken wordt naar de gemiddelde rapportcijfers. Uit onderzoeken van Bailey (2006, 2009) en Stegeman (2007) bleek dat extra sport geen nadelige invloed heeft op cognitieve schoolprestaties en positief kan uitwerken. Natuurlijk heeft ook de kwaliteit van lessen b&s een grote invloed op plezier en de motivatie van kinderen voor school. Onderzoek naar positieve indicatoren, zoals de

pedagogische rol van de leraar, de verantwoordelijkheid voor het leerproces door de leerlingen, de wijze van waarderen van leerprestaties et cetera, is alleszins de moeite waard. Volgens de SDT (Ryan & Deci, 2000) is het vervullen van de behoefte aan competentie, autonomie en sociale verbondenheid voor het behoud van intrinsieke motivatie van groot belang. Over het algemeen vinden jeugdigen b&s één van de leukste vakken op school (Stegeman, Bax, Hoekman & Slotboom, 2007) en juist daarom zou aangenomen kunnen worden dat het leergebied positief bijdraagt aan intrinsieke motivatie, zelfregulatie en welbevinden.

Referenties

- Bailey, R. (2006). Physical education and sports in schools: a review of benefits and outcomes. *Journal of School health*, 76, 397-401.
- Bailey, R. (2009). Physical education and sports in schools: a review of benefits and outcomes. In R. Bailey & D. Kirk (eds.), *The Routledge physical education reader*. Trowbridge, Wiltshire Great Britain: The Cromwell Press.
- Bausch, S. (2011). *De invloed van extra sport bij middelbare scholieren op het presteren en op de motivatie voor school*. Kennisbank Hogeschool van Amsterdam, <http://kennisbank.hva.nl>.
- Bax H. (2010). *De samenleving over de kwaliteit van bewegen & sport op school*. Zeist, Jan Luiting Fonds.
- Brouwer, B., Aldershof, A., Bax, H., Berkel, M. van, Dokkum, G. van, Mulder, M.J., & Nienhuis, J. (2011). *Human movements and sports in 2028*. Enschede: SLO.
- Egmond, P. van (2012). *De invloed van extra sport op prestatie en motivatie voor school bij middelbare scholieren*. Amsterdam: ALO (onderzoeksverslag i.o.).
- Hermans, H. (2011). *PMTK-2: Prestatie Motivatie Test voor kinderen*. Amsterdam: Pearson.
- Ryan, R.M. & Deci, E.L. (2000). Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Slinger, T. (2012). *Extra sportonderwijs in de onderbouw van de middelbare school*. Amsterdam: ALO (onderzoeksverslag, interne publicatie).
- Stegeman, H. (2007). *Effecten van sport en bewegen op school. Een literatuuronderzoek naar de relatie van fysieke activiteit met de cognitieve, affectieve en sociale ontwikkeling*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Stegeman, H., Bax, H., Hoekman, R. & Slotboom, M. (2007). Aspecten van de kwaliteit van lichamelijke opvoeding. In: H. Stegeman (red.), *Naar beter bewegingsonderwijs. Over de kwaliteit van sport en bewegen op school*. 's-Hertogenbosch/ Nieuwegein: W.J.H. Mulier Instituut/Arko Sports Media.

	1NS	1S	2NS	2S	3NS	3S
P-schaal, gem	4.75*	6.43*	5.04	4.25	5.11	4.46
P-schaal, sd	1.567	1.720	1.876	1.372	1.792	1.382
R1 cijfer, gem	7.247	7.466	6.931	6.882	6.553	6.449
R1 cijfer, sd	0.5482	0.5015	0.5050	0.7008	0.6662	0.5529
R2 cijfer, gem	7.093	7.281	6.771	6.901	6.331	6.429
R2 cijfer, sd	0.4840	0.4474	0.4998	0.6362	0.7564	0.5414
R3 cijfer, gem	7.052	7.319	6.767	7.022	6.389	6.483
R3 cijfer, sd	0.4882	0.4657	0.5001	0.5854	0.6686	0.5227

* significant, $p < 0,05$ Bron: Slinger, 2012, p.11

Tabel 3: Prestatie-schaal en gemiddelde rapportcijfers met de standaarddeviatie

Noot

- In deze tekst zal bewegen & sport (b&s) als overkoepelend begrip worden gebruikt voor het verplichte schoolvak. Het is de naamgeving voor het leergebied in de vernieuwde onderbouw van het voortgezet onderwijs. Daarnaast wordt gesproken over de leraar b&s. Hiervoor is gekozen omdat dit begrip het beste aansluit bij de eigentijdse naam van het leergebied.

Hilde Bax is verbonden aan de ALO van de Hogeschool van Amsterdam als hoofddocent. Voor dit artikel heeft zij dankbaar gebruik gemaakt van de onderzoeken van Suzanna Bausch en Timo Slinger. ◀

Sportpsychologie

Frank C. Bakker & Raoul R. D. Oudejans
Nieuwegein, Arko Sports Media, 2012, 493 p.
ISBN 978-90-5472-182-6

Kort geleden kreeg ik de nieuwe versie van *Sportpsychologie* onder ogen. Het is een standaardwerk waarin relevante sportpsychologische thema's besproken en met tal van theorieën en onderzoeksgegevens worden onderbouwd.

Het boek begint met een algemeen verkennend hoofdstuk. Hierin wordt de ontwikkeling van de sportpsychologie geschetst, worden begrippen toegelicht en een vooruitblik gegeven op de opbouw van de thematische hoofdstukken. De sportpsychologische onderwerpen die in de volgende elf hoofdstukken centraal staan zijn: 'motivatie en sport', 'attributies, emoties en sport', 'arousal, stress en angst', 'persoonlijkheid en sport', 'aandacht en concentratie', 'mentale voorstellingen', 'mentale vaardigheden en mentale training', 'coaching', 'sportteams' en 'de keerzijde van sport'. Elk hoofdstuk is volgens een vast stramien vormgegeven. Er wordt gestart met enkele vragen, waarna psychologische begrippen en relevante theorieën, modellen en onderzoek, die daarop betrekking hebben, worden besproken. Verder worden, in elk hoofdstuk, enkele voorbeelden gegeven van concrete toepassingen in de sportpraktijk en vaak ook voor het leergebied op school. De tekst wordt geregeld geïllustreerd met samenvattende schema's, korte kaders en ieder thema wordt afgerond met een samenvattend besluit. Afhankelijk van de interesse van de lezer kunnen de hoofdstukken in willekeurige volgorde bestudeerd worden. In het hoofdstuk 'motivatie en sport' is bijvoorbeeld aandacht voor de beweegredenen van mensen om te sporten, wordt ingegaan op de self-determinationtheorie en het belang van plezier. Ook de achievement goaltheory, waarbij ingezoomd wordt op prestatieopvattingen en het klimaat van 'leren' respectievelijk van 'resultaten', komt uitgebreid aan bod. Vervolgens wordt ingegaan op de motivatie van mensen voor risicosporten, waarbij het zoeken/nemen van uitdagingen een belangrijke drijfveer blijkt.

In het slothoofdstuk 'de keerzijde van sport' wordt in tegenstelling tot de andere hoofdstukken stilgestaan bij enkele voorkomende negatieve aspecten van sporten. De paragrafen gaan achtereenvolgens in op 'agressie', 'blessures', 'burn-out', 'verstoord eetgedrag' en '10.000 uur oefenen en talent'.

Ieder hoofdstuk is doorspekt van wetenschappelijke bronnen. Daarbij zijn veel bronnen van recente datum, waardoor verdere verdieping in een bepaald onderwerp heel toegankelijk is. Dit nieuwe Nederlandstalige standaardwerk is toegankelijk geschreven en een aanrader voor studenten en professionals in de sport. Daarnaast is het door de voorbeelden uit het onderwijs ook zeker de moeite waard voor studenten van ALO's (leraren opleidingen LO) die met onderzoek aan de slag gaan en leraren bewegen & sport op school. Een pracht van een wetenschappelijk boek en bovendien mooi vormgegeven.

Hilde Bax

Sportspelen

Jeroen Koekoek, Ivo Dokman en Wytse Walinga
Boom Lemma, Den Haag, 2011

In het boek 'Sportspelen' willen de schrijvers een verbinding leggen tussen sport en bewegingsonderwijs. Sport heeft vaak (te) hoge verwachtingen van de deelnemeniveaus terwijl bewegingsonderwijs op school de maatschappelijke relevantie van soms uit het oog verliest en kansen laat liggen om bruggen te slaan naar de sport. In dit boek wordt uitvoerig de toenadering gezocht naar de sport. Er worden zeven sportsoorten (softbal, voetbal, volleybal, badminton, handbal, korfbal en basketbal) zeer onderwijsvriendelijk beschreven.

Het boek zoekt aansluiting bij het *Basisdocument voor bewegingsonderwijs voor onderbouw voor het voortgezet onderwijs*. Het geeft een verantwoorde invulling aan kernactiviteiten en speelniveaus. Uitgangspunt is het leren in de spelsituatie zelf. Daarmee plaatst het boek zich in het verlengde van het TGFU concept: Teaching Games for Understanding van Bunker en Thorpe (1986). Hierin worden sportspelen vereenvoudigd in aantallen, afmetingen, materialen en wijzen van spelen, zodanig dat leerlingen leren spelproblemen in de spelsituatie zelf op te lossen. Dit gebeurt altijd in contextvolle spelsituaties, de kernactiviteiten. Een kernactiviteit is een variant op een eindvorm. Het brengt leerlingen vaker in een betekenisvolle situatie waarin spelbeslissingen moeten worden genomen.

Er is een consistente heldere structuur in het boek. Eerst wordt de *spelbedoeling* beschreven van de kernactiviteit, dan de *entreevoorwaarden* waaraan de leerlingen moeten voldoen om te kunnen beginnen. Vervolgens de *start organisatie* met situatiebeschrijvingen. Dan volgt een beschrijving van de *activiteit* met een *fasering van het spelverloop*. In de *interventies* worden problemen die zich in een bepaalde fase kunnen voordoen geanalyseerd in mogelijke *scenario's*. Per scenario worden aanwijzingen gegeven als mogelijke leerhulp. Er is veel aandacht voor het steeds bewaken van de machtbalans. Moeten we de aanvaller of juist de verdediger helpen om de balans te herstellen? Tot slot worden er deelnemeniveaus beschreven analoog aan het *Basisdocument* waarin de niveaus zorg, basis, vervolg en gevorderd kunnen worden herkend.

Tijdens de kernactiviteiten wordt veel geleerd. Daarna worden uitdagende spelprobleemgeoriënteerde (mik)situaties beschreven als ondersteuningsactiviteiten waarin nog eens intensief aan een bewegingsuitvoering aandacht wordt besteed.

Voor het gebruik van het boek beschrijven de auteurs de metafoer van het receptenboek. Eerst gebruik je het boek regelmatig om vertrouwd te raken met de bereidingswijze en de ingrediënten. Naarmate de ervaring in het koken toeneemt, kun je steeds meer onafhankelijk van het boek gaan opereren en op basis van eigen ingrediënten je eigen recepten (lessen) ontwerpen, gebaseerd op de strekking van deze aanpak. Het is daarmee uitstekend geschikt voor studenten aan de ALO's en opleidingsinstituten voor sport en bewegen. En natuurlijk voor trainers in sport en vakdocenten in het voortgezet onderwijs die hun sportspelpraktijk planmatig, doelgericht en betekenisvol willen vormgeven.

Maarten Massink

Halo 100 jaar!

Halo, ja dat is die Topsportacademie daar achter de Haagse duinen.

Hoe vaak zal die associatie nog geuit worden?

Het is een imago uit de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw dat je niet snel kwijtraakt.

Laat het woord 'sport' weg en zeg: Halo Topacademie. Dan klopt dat natuurlijk!

Door: Emile van den Haak

Hoewel de term 'Haagse bluf' anders doet vermoeden, zijn we aan de Laan van Poot niet zo van de borstklopperij. We werken gewoon hard aan onze opleiding en leiden studenten op tot een goed gekwalificeerde beroepsbeoefenaar. Een ambitieus docententeam *staat en gaat voor het vak*. Wat ons betreft nog minstens 100 jaar. Een kijkje in de Haagse keuken.....

Visie op het vak

Regelmatig verbaal stoeien over de naamgeving van het vak, dat is voor sommigen een hobby. Is het nu lichamelijke opvoeding, bewegingsonderwijs, of sport en bewegen? Gaat het nu over 'beter leren bewegen of samen leren bewegen of leren over bewegen?' Waar ligt het accent? Of hangt het met elkaar samen? Deze vragen vallen onder de noemer: 'kampvuurvragen'. Eindeloos kunnen we het er onder een sterrenhemel met een goed glas wijn over hebben.

De kern is dat we '*passie voor bewegen*' als uitgangspunt voor onze Halo-visie hebben geformuleerd. De docent LO moet die passie hebben en bij zijn leerlingen ontwikkelen (wekken). En oog hebben

voor het perspectief van waaruit leerlingen invulling geven aan hun beweeggedrag.

Dat zelfde geldt voor onze studenten. Ontbreekt die passie voor bewegen; dan heb je weinig te zoeken op de Halo!

Het beroep staat centraal

Het hart van onze opleiding is het beroep van de docent Lichamelijke Opvoeding. Alles staat in het teken van het beroep. In het theoretisch onderwijs is de relatie naar de praktijk altijd zichtbaar. De stageopbouw is leidend voor de invulling van de programma's. Het accent ligt bij het praktijkgedeelte/vaardigheden op de didactiek en methodiek. Natuurlijk moet je 'het plaatje' fatsoenlijk neer kunnen zetten, maar dan alleen als didactisch instrument om de ander beter te leren bewegen.

Belangrijker is het antwoord op de vraag: hoe leer ik het een ander? Lesgeven, behalve tijdens stages, aan elkaar tijdens de opleiding komt veelvuldig voor. Naast het lesgeven wordt meer en meer duidelijk dat de docent vanuit zijn expertise binnen het onderwijs, maar ook daarbuiten de regierol zal moeten vervullen in het vormgeven van het beweeggedrag van jongeren.

Parels: waar zijn we trots op!

Er is een Verkorte leerroute voor mbo-niveau 4 Sport en bewegen (Cios) studenten. De afgelopen jaren verwelkomen we ieder jaar ruim 60 studenten met deze vooropleiding. Het rendement na drie jaar is gemiddeld ruim 70%. Ooit zei Bert van der Tuuk (toen werkzaam op de ALO Groningen) dat de ALO's niet van iedere mus een kanarie konden maken en die uitspraak is natuurlijk in zijn algemeenheid waar, maar enigszins achterhaald. Want deze studenten zijn zo gemotiveerd om als docent LO aan de slag te kunnen dat ruim 70% binnen drie jaar slaagt en al jaren naar volle tevredenheid van het werkveld als volwaardige professional voor de klas staat. Een van de succesfactoren is om verkorte leerroutestudenten niet te laten instromen in het tweede jaar, maar eerst het fundament (= reguliere propedeuse) te leggen. Daarna doorlopen studenten op hen toegesneden maar wel stevige programma's. Hard werken naar succes; samen met onze zes ROC-partners.

Praktische Bewegingsdidactiek PO

In de Haagse regio zijn bijna overal bevoegde docenten LO bij het primair onderwijs aangesteld. Als Halo spelen we daar op in door veel energie en aandacht te besteden aan LO in het basisonderwijs. Alle leerlijnen uit het *Basisdocument* komen de eerste drie jaar ongeveer vijf uur per week gedurende meerdere blokken per jaar aan bod. De

Het gezin Reijns in 1874. Linksachter J.H. Reijns jr

praktijk van het primair onderwijs en de onderwijsinhoud zijn goed afgestemd. De stageopdrachten zijn goed herkenbaar voor de studenten.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

De Halo neemt haar verantwoordelijkheid door voor talloze organisaties en scholen jaarlijks een breed scala aan evenementen te organiseren. Dat loopt uiteen van stratenlopen, City Pier City, Rotterdam Marathon, een sportdag voor school x tot evenementen zoals de Haagse Jeugdolympiade voor Haagse basisschoolleerlingen. Al onze studenten nemen vanaf de propedeuse tot en met hoofdfase 3 deel aan de organisatie en uitvoering. Ze groeien in verantwoordelijkheid en ontwikkelen zo hun organisatorische en projectmanagementvaardigheden. Daarnaast werken studenten ook mee in een groot aantal gemeentelijke sportstimuleringsprojecten waarbij de verdwenen verenigingscultuur op een eigentijdse wijze geïntroduceerd wordt.

Relatie Beroepenveld

De Halo kent diverse netwerken vanuit verschillende onderwijssoorten (PO/VO en SO en ook op het vlak van Sportstimulering). Halo-docenten ontwikkelen samen met docenten LO uit de praktijk nieuwe programma's (methodieken). In de praktijk worden deze uitgetest en gezamenlijk geëvalueerd en indien nodig aangepast. Geen *Halo ivoren toren*, maar met de werkvloer aan kruisbestuiving doen en samen innoveren.

Relatie stagebegeleiders

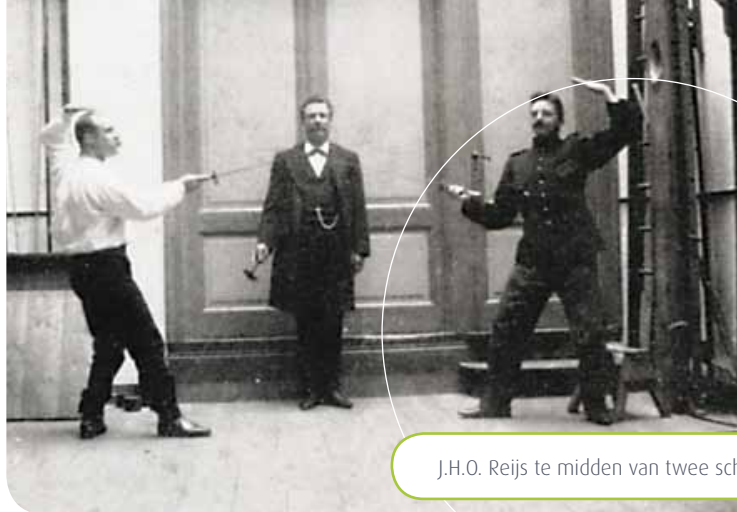
Externe stagebegeleiders volgen bij de Halo een training om onze studenten goed te kunnen begeleiden en coachen. Tijdens de jaarlijkse stagebegeleidersdag evalueren de externe stagebegeleiders en docenten van de Halo aan de hand van videobeelden de stages. Hoe kom je tot meer eenduidigheid in beoordeling? Kortom: samenwerken en samen ontwikkelen.

Digitaliseren van Stagebeheer

De opleiding heeft haar stagebeheersysteem gedigitaliseerd. Alle communicatie omtrent de stages verloopt via dat systeem. De student schrijft in, zoekt een stageplaats en vervolgens worden alle direct betrokkenen via de e-mail op de hoogte gebracht. Komend jaar maken we een start met 'Stagematch'. Dit programma biedt de mogelijkheid voor studenten een stageplaats te zoeken die aansluit bij hun persoonlijke leervraag. Doordat wij binnen Stagebeheer de specifieke schoolkenmerken en kenmerken van de stagebegeleider hebben vastgelegd, kunnen studenten via het invullen van een vragenlijst 'gematcht' worden met de meest passende stageplaatsen. Voor volgend jaar staan herijking van de beoordeling en het opzetten van een 'studentvolgsysteem' binnen de context van het stagebeheer op de agenda.

Project Teamplayers

Sinds enkele jaren draait het project Teamplayers. Een samenwerkingsverband tussen de opleiding Sportmanagement, Halo en Sport en Bewegen niveau 4 van ROC Mondriaan Delft. Binnen de brede context van sport en bewegen werken studenten in

J.H.O. Reijts te midden van twee schermers

Het interieur van een oefenzaal aan het Westeinde 29

teamverband behoorlijk zelfstandig voor een opdrachtgever aan complexe opdrachten op het gebied van sportstimulering en evenementen organisatie. Soms zijn de sportstimuleringsopdrachten wijkgericht, maar steeds meer ondersteunen we de georganiseerde sport. Aan dit project zijn onderzoeksopdrachten gekoppeld die door Halo-docenten in het kader van hun masteropleiding uitgevoerd worden.

Onderzoek & Lectoraat

Meerdere docenten zijn verbonden aan lectoraten; zoals bijvoorbeeld Jeugd en Opvoeding onder leiding van Prof. Rene Diekstra. Resultaten vanuit dit lectoraat zijn vertaald naar het curriculum en geven het thema Pedagogisch klimaat een stevig fundament. Tevens is een cursus, gericht op sociaal gedrag/positief coachen, ontwikkeld voor trainers van diverse sportbonden. Halo-docenten zijn daar zeer actief in en de cursus trekt veel belangstelling.

Op weg naar nog meer parels....de ketting is nog niet af

Lees het nieuwe beroepsprofiel, de nieuwe opleidingskwalificaties die op stapel staan, de gemeenschappelijke kennisbank, gemeenschappelijke toetsing, de ontwikkelingen binnen het hoger onderwijs, ook op het vlak van onderzoek met alle consequenties voor de ALO's en je weet dat de weg nog lang is, maar al gaande wordt gebaand. Samen met de andere vijf ALO's gaan we aan de slag om het beroep en de opleidingen voor docent LO *nog* beter te maken. Tja en of de Halo dat achter de duinen blijft doen of in de toekomst in het Zuiderpark, dat blijft de vraag.

Emile van den Haak is Opleidingsmanager aan de Halo

Bron voor de foto's: *Eeuwig Academie, 100 jaar HALO* van samensteller Dennis Mulkens

Contact:

e.vandenhaak@hhs.nl

Congres: 'Kennis in beweging'

De gloednieuwe accommodatie van Fontys Sporthogeschool Eindhoven zal op vrijdag 26 oktober 2012 het decor zijn van het eerste gezamenlijk georganiseerde congres van KVLO, NLcoach en Fontys Sporthogeschool Eindhoven. Het congres draagt de naam 'Kennis in Beweging'. In een omgeving vol inspiratie, passie en kennis zullen o.a. Marc Lammers, Joop Alberda, Max Caldas en Brainpower bijdragen leveren die voor zowel docenten lichamelijke opvoeding, trainers, coaches (ongeacht tak van sport en niveau waarop de begeleiding plaatsvindt), combinatiefunctionarissen als verenigingsbesturen interessant zijn. Het congres start om 15.00 uur en eindigt rond 21.00 uur.

Door: Aernout Dorpmans

Wat kun je verwachten?

Tijdens dit congres maken we de vertaalslag vanuit de theorie naar de praktijk. Het gaat erom dat je als trainer-coach of docent de opgedane kennis kunt vertalen naar de eigen werksituatie. Wat beweegt jongeren om te sporten? Hoe ga je om met mentale aspecten in het begeleiden van sporters/studenten en in welke mate zijn sporters fysiek te belasten? Hoe sta je voor een groep en hoe laat je een groep zo effectief en efficiënt mogelijk leren en ontwikkelen?

Aan de hand van inspirerende lezingen, workshops (zowel theoretisch al praktisch) gaan we in op de laatste ontwikkelingen en vernieuwen de visies op het gebied van sport en bewegen en welke rol je daarin als begeleider speelt.

Er wordt ingegaan op thema's als: motivatie, fysiek, mentaal, talent, communicatie, pedagogiek, winnen/presteren, jeugd, bewegen en gedrag.

Met dit congres willen we enerzijds de parallellen en anderzijds de verschillen laten zien tussen sport en onderwijs en inspelen/inzoomen op de punten waar ze elkaar kunnen versterken!

Diverse professionals uit beide werkvelden (o.a. Joop Alberda, Marc Lammers, Max Caldas, Peter Murphy e.a.) hebben al toegezegd een bijdrage te leveren aan dit congres.

Fontys Sporthogeschool

Er worden in totaal zo'n 450 personen verwacht. Kortom, een fantastisch platform om collega's te ontmoeten en om te spreken en discussiëren met personen uit een 'andere tak van sport'. Dat maakt dit congres uniek. Samen leren, je blikveld verruimen en kennis delen leidt tot 'beweging' en betere prestaties. En dat is toch wat iedereen wil bereiken?

Programma

De opzet van de dag is als volgt:

14.30 – 15.00 uur	inloop en registratie deelnemers
15.15 – 16.15 uur	spectaculaire opening
16.45 – 18.00 uur	workshopronde 1
18.00 – 19.00 uur	uitgebreid broodjesbuffet
19.00 – 20.15 uur	workshopronde 2
20.15 – 21.00 uur	netwerkborrel en reünie Fontys Sporthogeschool Tilburg.

Het congres wordt georganiseerd door de volgende partijen: NLcoach zet hoog in voor de kwaliteitsverbetering van de trainer / coach. NLcoach wil graag kennis en ervaringen delen met andere trainers/coaches uit alle takken van sport en op alle niveaus.

Fontys Sporthogeschool Eindhoven positioneert zich als een internationaal georiënteerd instituut dat toonaangevend is in de wereld van sport en bewegen.

De visie van de KVLO sluit naadloos aan bij de visie en missie van NLcoach en Fontys Sporthogeschool en presenteert in haar 150-jarige bestaan een nieuwe koers: *Kinderen goed leren bewegen*.

Inschrijven kan via de website www.nlcoach.nl. Vanaf 1 september zal het volledige programma bekend zijn en staan op de websites van NLcoach, Fontys Sporthogeschool en KVLO. Je kunt je dan ook inschrijven voor de workshops.

Sporthogeschool neemt je mee-reünie

Aansluitend op het congres *Kennis in beweging*, vindt een grootse reünie plaats onder het motto: De Sporthogeschool neemt je mee.

Alle oud-studenten en oud-medewerkers worden van harte uitgenodigd om bij deze reünie aanwezig te zijn. Alumni zijn immers het fundament waarop een onderwijsinstituut gebouwd is en dat fundament moet ook in Eindhoven als basis dienen.

Het reünieprogramma omvat onder meer rondleidingen door en activiteiten in het nieuwe gebouw. In het naast gelegen *Indoor Sportcentrum Eindhoven* krijgen de alumni van beide studierichtingen, alle gelegenheid om oude studievrienden weer te ontmoeten.

Dit in een geweldige ambiance, met op de gelegenheid afgestemd entertainment en de juiste ingrediënten op het gebied van eten en drinken.

Voor meer informatie kijk op www.sporthogeschooleindhoven2012.nl

Voetbaldag speciaal onderwijs groot succes!

Op 1 juni jl. werd al weer voor de zesde maal de landelijke voetbaldag voor cluster 3-scholen van het speciaal onderwijs georganiseerd. Uit het hele land kwamen er scholen naar het KNVB sportcentrum in Zeist. Er waren 30 teams ingeschreven en er werd gespeeld in twee verschillende leeftijdscategorieën. Natuurlijk

waren ook 'Dutchie en Cruifffie' aanwezig om de kinderen aan te moedigen. Na afloop gingen alle teams met een beker naar huis want op zo'n dag is iedereen winnaar! Deze dag werd georganiseerd door de afdeling schoolsport van de KVLO in nauwe samenwerking met de KNVB en met een financiële bijdrage van de Johan Cruyff Foundation. De volgende editie is gepland op vrijdag 7 juni 2013!

Uitslag KVLO Golftrophee

Op 8 juni jl werd op de prachtige golfbaan 'de Scherpenbergh' door de leden van de KVLO gestreden om de KVLO Golftrophee. Laura Winkelman slaagde er in om haar titel te prolongeren met een prachtige brutoscore van 1 boven par!

Overige uitslagen:

stablefordklassement	strokeplayklassement (netto)
1 Victor Spangberg 44 pnt	1 Ton Winkels 70 slagen
2 Aernout Dorpmans 43 pnt	2 Arno Joosen 70 slagen
3 Bennie Verbakel 42 pnt	3 Laura Winkelman 71 slagen

Neary	Oscar Erken
Longest	Twan Belgers
Afdelingsbokaal	afdeling 's Gravenhage e.o..

Contact:

aernout.dorpmans@kvlo.nl

EK Clinics Softball VO

De honk- en softballbond bestaat dit jaar 100 jaar. In het kader van het 100-jarig bestaan biedt de KNBSB i.s.m. de 150-jarige KVLO een tweetal clinics aan. Deze clinics vinden plaats tijdens het EK Honkbal dat van 7 tot en met 16 september in Rotterdam, Haarlem en Utrecht wordt gehouden. Zoals je weet staat er veel op het spel! Nederland is tijdens het laatste WK wereldkampioen geworden. Het Nederlands team is het 'team to beat'.

Door: Aernout Dorpmans

D De clinicdata

Zaterdag 8 september in Utrecht en zondag 9 september in Haarlem.

De locatie in Utrecht is:
Sportpark de Paperclip

Parkzichtlaan 201
3451 GX Vleuten/Utrecht

In Haarlem zitten we in het honkbalstadion van Nederland:

Pim Mulier Stadion
Jaap Edenlaan 3
2024 BW Haarlem

Het programma voor zowel Utrecht als Haarlem luidt als volgt:

09.00 uur ontvangst met koffie/thee

09.30 uur workshop ronde 1 'moderne technieken op school'

10.30 uur workshopronde 2 'nieuwe spel- en wedstrijdvormen in soft- en honkbal'

11.30 uur mogelijkheid tot spelen of keuzeworkshop
(bijv. techniek extra, wat doen in BSM/LO2? Dit wordt samen met de deelnemers bepaald op de clinicmorgen)

12.45 uur omkleden en lunch

13.30 uur informatie en vragen t.a.v. wedstrijd (voorbereiding, wedstrijd tactiek, scouting enz.) en wat verder ter tafel komt

14.00 uur bezoek wedstrijd.

Utrecht: Duitsland – België

Haarlem: Zweden – Kroatië

Inleiders voor deze dagen zijn: Sandra Deken en Michel Aussems. Beiden hebben hun sporen in het softball en honkbal meer dan verdiend. Zo is Sandra Deken-Gouverneur recordinternational, talentencoach bij de KNBSB maar zij is ook docente LO aan Willem Blaeu (LOOT) in Alkmaar. Ze kent de softballwereld als geen ander, ze weet wat je van jeugd mag verwachten en ze is vakcollega.

Michel Aussems is geen onbekende voor ons. De laatste jaren is hij veel gevraagd om in diverse workshops met collega's de vertaalslag te maken tussen honkbal als wedstrijd sport en 'wat te doen in de gymlessen'. Hij is docent LO in het primair onderwijs en speciaal voortgezet onderwijs. Tevens is hij talentcoach, docentopleider en spelontwikkelaar bij de KNBSB. Kortom ook een man die weet waar hij over praat.

Kosten en inschrijven

De kosten voor KVLO-leden en studenten bedraagt: € 37,50.

Niet-leden betalen € 45,=.

In de prijs is begrepen: koffie/thee bij ontvangst, een lunch, de workshops, en toegang tot de wedstrijd en de readers met leerstof.

Bij de inschrijving je lidmaatschapsnummer vermelden. Studenten dienen aan te geven welke opleiding ze volgen.

Aanmelden via www.knbsb.nl jeugd/onderwijs. Bij de KNBSB kunt je ook terecht voor al je verdere vragen. ◀

FOTO: HANS DIJKHOFF

Schoolsport · Sport in verenigingen · Fitness · Therapie

Al meer dan 60 jaar is Sport-Thieme uw partner in sportzaken.

Wij adviseren scholen, verenigingen, overheden en instanties. Vraag uw gratis catalogus aan en profiteer van onze service-voordelen. Wij bieden u een ruime keuze uit **10.000 artikelen** voor meer dan 40 soorten sport, **100 dagen recht op teruggave** en minstens **3 jaar garantie**.

Overtuig u zelf!

0211205

Sport-Thieme · Tel. 02 97- 80 78 77 · info@sport-thieme.nl · www.sport-thieme.nl

Al 10 jaar
de leukste
en veiligste
skikampen

Skiland
www.skikamp.nl
info@skikamp.nl
020-4893818

Voor de leukste en veiligste skikampen met goed opgeleide CREW en een zeer compleet all-in pakket voor een zeer lage prijs.

Onze kampen zijn uniek op acht punten:

- * betaalbare skigebieden, geschikt voor beginners én gevorderden
- * uw contactpersoon is kampleider ter plaatse, altijd op de hoogte
- * CREW begeleidt deelnemers, dat geeft rust en overzicht voor docenten
- * alle maaltijden inclusief, bij terugkomst thee met wat lekkers
- * avondprogramma's afgestemd op de groep voor meer kampgevoel
- * helmen voor alle deelnemers
- * indrukwekkend hoge plezierfactor voor deelnemers
- * gecertificeerd veiligheidssysteem met duidelijke procedures

Meer weten? Bel of mail gerust voor een vrijblijvende offerte.

NIEUW bij Skiland: Major League Snowcamp:

De uitdaging voor gevorderde skiërs, bekijk ons aanbod op onze vernieuwde website www.skikamp.nl

www.skikamp.nl

mountain camp

cultuur, natuur en
sport in de bergen

Op zoek naar een échte uitdaging tegen een onverwacht lage prijs? Kamp Noord biedt een zeer compleet kamp- of werkweekpakket aan voor een bijzonder uitdagend Mountain Camp in de Alpen. Een programma zoals u dat wilt en voordelig!

De Alpen bieden een zeldzaam panorama aan mogelijkheden. Bij Kamp Noord organiseren we een programma dat kan bestaan uit:

- >> cultuur, o.a. kennismaking met het land, zelf chocolade maken, uitwisselingsprogramma's
- >> natuur, o.a. dierensoortentocht, GPS-survival, overnachting bij een bergmeester
- >> sport, o.a. zwerf-huttentocht, met stepjes de berg af, klimmen, boogschieten

Natuurlijk hebben we nog veel meer mooie berg-activiteiten in ons aanbod, dus er is altijd een interessante samenstelling van het programma.

Kamp Noord organiseert Mountain Camps in de Alpen van Frankrijk, Zwitserland en Oostenrijk. Andere locaties zijn uiteraard bespreekbaar.

Kamp Noord | Amsterdam | 020-4893818
www.kampnoord.nl | info@kampnoord.nl

Samenvatting notulen

150e huishoudelijke voorjaarsvergadering d.d. 7 juni 2012

In deze samenvatting kun je de belangrijke besluiten lezen van de huishoudelijke voorjaarsvergadering die is gehouden op 7 juni jl. te Amersfoort. De volledige notulen zijn te downloaden van de website van de KVLO of op te vragen bij het KVLO-bureau.

Door: Arnold Bronkhorst

H

Herdenking overleden leden

- Sinds de wintervergadering d.d. 10 december 2011 zijn de volgende leden overleden:
- De heer C.J. Bayards uit Veldhoven (afd. Oost-Brabant)
- Mevrouw N.M. Hoondert uit Den Haag (afd. 's Gravenhage)
- De heer C. Koolen uit Barneveld (afd. NW-Veluwe)
- De heer J.K. de Looft uit Vlissingen (afd. Zeeland)
- De heer W.B. Onderstal uit Rotterdam
- De heer P.J. Barneveld uit Nieuwegein.

Zij worden herdacht met enkele ogenblikken stilte.

Notulen wintervergadering d.d. 10-12-2011

Punt 8, koersverkenning: van Bart Crum is de volgende opmerking ontvangen:

"Na de uitvoerige discussie over *Wij bewegen kinderen*, waarin de door mij naar voren gebrachte bezwaren door de meeste sprekers werden ondersteund, werd door de vergadering **niet** besloten het gewraakte motto te laten staan. Wel werd de voorzitter gevolgd toen hij voorstelde om deskundig advies in te winnen."

De notulen worden als volgt gewijzigd: de zinsnede "Na de discussie is de vergadering akkoord om de titel als voorgesteld te laten staan" wordt vervangen door: "We laten de titel weg".

Jaarrekening 2011

a. Rekening en verantwoording 2011

Opnieuw wordt vanuit de vergadering benadrukt dat het van belang is dat alle afdelingen hun financiële gegevens doorgeven aan het KVLO-bureau (met uitzondering van de AGOV, die een aparte status heeft). Het bestuur zal in gesprek gaan met de afdelingen waarvan de cijfers niet bekend zijn en maakt voor de komende Wintervergadering bekend van welke afdelingen de cijfers ontbreken.

De vergadering keurt de jaarrekening goed en stelt deze vast met speciale dank aan Marianne van Bussel, voor wie dit de laatste jaarrekening was die zij voor de KVLO heeft opgesteld.

b. Decharge bestuur

De vergadering verleent het bestuur decharge.

Jaarverslag 2011

Het bestuur roept alle afdelingen op ook voor het jaarverslag de afdelingsbijdrage binnen de gevraagde termijn in te dienen.

Het jaarverslag wordt goedgekeurd en met dank aan alle indieners en de opstellers vastgesteld.

Introductie afdelingsondersteuning

Miriam Appelman presenteert de voorgenomen stappen, die in een gezamenlijk proces van afdelingen en bureau genomen gaan worden.

Het tijdspad van oktober tot december 2012 zal verlopen via het verzamelen van informatie en behoefte van afdelingen tot het vertalen naar doelen en activiteiten, uitvoering en evaluatie. Miriam zal onder andere via een digitale enquête input uit de afdelingen vragen.

De afdelingen worden opgeroepen mee te denken in een nieuwe werkgroep die gaat over het proces van de versterking van en de samenwerking met de afdelingen.

Jan Rijpstra wijst erop dat dit proces een van de grootste veranderingen is binnen de KVLO in de komende periode. De verslaglegging van het proces en de bijeenkomsten van de werkgroep zal zorgvuldig gebeuren naar alle afdelingen. In de kaderbijeenkomst die voor november gepland staat, zullen de uitkomsten van de plannen die er dan zijn, aan de orde komen en zullen daaruit voortvloeiende acties benoemd worden.

Schriftelijke rondvraag

- Bart Jan Filius, afd. De Noorder:
Op welke manier gaat de KVLO leden werven en bekendheid krijgen bij onze nieuwe doelgroepen? Mbo, bewegingswetenschappers etc.? Wat gaat de KVLO bieden aan onze nieuwe doelgroepen? Om welke reden gaan deze mensen lid worden? Dit is eigenlijk een vraag over hoe de KVLO zich gaat profileren... Dit kan naar mijn idee beter!
- Cees Klaassen licht toe dat de ledenwerving mede vorm krijgt door middel van de studentenvoorlichting; een plan om de nieuwe doelgroepen te bereiken wordt ontworpen.

Mondelinge rondvraag

● Guus Klein Lankhorst: informeert of de twee nieuwe functies binnen de afdeling Onderwijskundige Zaken op het KVLO-bureau goed in verhouding zijn wat betreft werkbelasting en taakomschrijving. Cees Klaassen: momenteel wordt de organisatie ingericht op de nieuwe koers. Daarbij wordt ingezet op een onderscheid LO in de school en LO rondom de school. Daarnaast wordt de helpdesk-functie gecentraliseerd, ten behoeve van een betere afstemming tussen de afdelingen Onderwijskundige en Juridische zaken. De verhouding tussen werkbelasting en taakomvang van de nieuwe functies is nog niet helemaal in te schatten omdat dit een nieuwe situatie betreft. In januari zal de vacature van wetenschappelijk beleidsmedewerker en mogelijk een communicatiemedewerker vervuld worden. De gehele nieuwe situatie zal zorgvuldig gevolgd en geëvalueerd worden.

- Herman Wassenaar, afdeling 's Gravenhage: informeert wanneer de nieuwe statuten en huishoudelijk reglement klaar zijn. Jan Rijpstra meldt dat alle formaliteiten voor het tekenen van de nieuwe statuten nu klaar zijn, de definitieve ondertekening zal naar verwachting deze maand plaatsvinden.
- Guus Klein Lankhorst: wat is de plaats van het Kwalo-project in de nieuwe koers?

Cees Klaassen: het Kwalo-traject loopt nu acht jaar en wordt geëvalueerd. De FvOv en Inspectie hebben belangstelling getoond voor dit traject. In december willen we een besluit nemen over de plek van het Kwalo-traject binnen de nieuwe koers.

Notuliste: Corry Dijkstra ◀

En verder

KVLO: 150 jaar passie voor bewegen; *Goed leren bewegen!*

Er is de afgelopen tijd behoorlijk gesleuteld aan onze visie en missie en de wijze waarop we die zouden moeten uitdragen. Dat is een heel traject geweest waarvan tussentijds de voortgang steeds is doorgegeven aan de afdelingen. Hier in een notendop wie ons daarbij hebben geholpen.

Redactie: Hans Dijkhoff

De uitdaging

D 150 jaar passie voor bewegen en een nieuwe koers. Hoe breng je dit over aan het onderwijs, (nieuwe potentiële) leden, leerlingen, ouders en de samenleving? Dat was de vraag van de Koninklijke Vereniging voor Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO). De vereniging wilde hierover graag communicatieadvies waarbij de viering van het 150 jarig bestaan de belangrijke mijlpaal en het markante punt was in de verbinding van het rijke verleden met de nieuwe strategie. Sport & Zaken bracht de KVLO en BASIS Communicatie samen; sinds 2012 Adviseur van de Sport.

De impact

BASIS Communicatie gaf de KVLO antwoord op brede communicatie-

vragen als 'waar is het je ten diepste om te doen', 'welke communicatiemiddelen gaan we voor welke doelgroep inzetten en in welke volgorde?' maar ook op meer specifieke vragen als 'Hoe creëren we publiciteit rondom de nieuwe slogan in combinatie met ons 150 jarig bestaan?'. Ook keek BASIS Communicatie naar de grondbeginselen van de KVLO; de missie en visie van de organisatie is onder de loep genomen. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de nieuwe slogan van de KVLO: 'Goed leren bewegen'.

Cees Klaassen, directeur van de KVLO, is zeer tevreden over de samenwerking met BASIS Communicatie en het resultaat hiervan; 'Wij hebben een zeer heldere boodschap ontvangen met een praktisch toetsingskader voor onze missie en visie dat werkt in de praktijk. Ik had niet verwacht dat dit ons zo zou helpen. Het gaf mij en de organisatie de focus die we nodig hadden.' ◀

Contact:

redactie@kvlo.nl

Levensreddend Handelen

Basiscursus (12) 1 en 8 oktober 2012 in Zeist

Cursustijden van 09.00 - 16.30 uur

Herhalingscursus (6) 10 oktober 2012 in Zeist

Cursustijden van 09.00 - 16.30 uur

Je kunt je middels het inschrijfformulier op de site aanmelden.

www.kvloscholing.nl/overigescholing.

L Landelijke studiedag basisonderwijs 'Zweten en Meten' 7 november 2012 ALO Amsterdam

Als LO docent kijken wij goed naar bewegen, maar leggen we wat we zien wel goed vast? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat elk kind zich tijdens onze lessen op de juiste wijze ontwikkelt en vorderingen maakt? Is dat eigenlijk te meten? Hoe zouden we dat in de toekomst (willen) doen?

Kom 'Zweten en Meten' tijdens de landelijke studiedag basisonderwijs op woensdag 7 november 2012. Laat je inspireren tijdens praktische én theoretische workshops. Maak kennis met nieuwe ontwikkelingen en laat je informeren over **bewegen en onderzoek**, leerlingvolg-systeem, vakwerkplan en didactische aanpak.

Samen 'Zweten en Meten' om uiteindelijk vakbekwamer om te gaan met dit prachtige leervak.

Programma

09.00 uur	Ontvangst
09.45 uur	Opening door dagvoorzitter Douwe van Dijk daarna keynote speakers Huub Toussaint en Mirka Jansen
10.45 uur	Workshopronde 1
12.15 uur	Lunch
13.15 uur	workshopronde 2
14.45 uur	Koffie/thee pauze
15.00 uur	Workshopronde 3
16.30 uur	Borrel
17.00 uur	Buffet

Workshoppaanbod

- 1 Komen tot samenspelen in het basisonderwijs
- 2 Vertaling van nieuwe theorieën op motorisch leren naar de praktijk
- 3 Gymnieturnen
- 4 Sport en onderwijs verbonden. Kritische factoren in de samenwerking tussen het basisonderwijs en sportverenigingen.
- 5 Balanceren in de praktijk
- 6 Vakwerkplan, juridisch en vakinhoudelijk van belang
- 7 Groepslessen MRT
- 8 Gypmedia
- 9 De gezonde school Echnaton Almere

10 Sportlicentie

11 "Meten" is (zien en) weten

12 Veiligheid en aansprakelijkheid

13 Talentherkenning door vakleerkracht

14 Leerlingvolgsystemen

15 Fit2learn

16 Motorische vaardigheden en blessure preventie bij basisschool kinderen

17 loorball (unihockey), een sport die meer dan spelen alleen is!

18 3+2, wat levert het op?

19 Omgaan met vermoedens van kindermishandeling

20 Workshop: SAFE-training

21 Spelen, bewegen & cognitief leren van 4 tot 9 jaar

22 Beter in je vel door bewegen?

23 "Onderzoek in de praktijk"

24 Bounz!

25 Workshop Dans

26 Leerlingvolgsysteem afgenomen en dan?

27 Zweten en meten bij Atletiek

28 Het belang van meten voor het realiseren van doelen

Voor de volledige omschrijving van de workshops en voor het inschrijven kun je terecht op de site van de KVLO www.kvloscholing.nl.

Landelijke studiedag L02 vmbo

Donderdag 22 november 2012

van 13.30 - 20.00 uur

Colaer College Nijkerk

Voor de volledige omschrijving van de workshops en voor het inschrijven kun je terecht op de site van de KVLO www.kvloscholing.nl.

Scholingen van afdelingen en opleidingsorganisaties

Schermacademie Brabant organiseert in samenwerking met het Sport Expertise Centrum (SEC) uit Oss binnenkort een korte opleiding in het verzorgen van introductielessen schermen in het basis- en middelbaar onderwijs. Uiterlijk 17 september 2012 via: info@schermacademiebrabant.nl of telefonisch via 06 27 10 01 97 N.B. gelimiteerd aantal plaatsen beschikbaar!

Contact:

registratie@kvlo.nl of astrid.vanderlinden@kvlo.nl

Meer informatie over Schermacademie Brabant is te vinden op www.schermacademiebrabant.nl
 Meer informatie over het SEC is te vinden op www.sportinoss.nl

Studiemiddag Freerunning in het onderwijs op woensdag 19 september 2012 van 14.00 - 18.00 uur
 Organisatie: Alles in beweging in samenwerking met Yalp, Progression en Lappset.
 Locatie: Basisschool De Lunetten, Maerten van Heemskerckstraat 146 1965 GG Heemskerk
 De kosten zijn € 30,-. Voor studenten (ALO, Cios, S&B, Leergang en Pabo) € 15,-

Op de webkalender vindt u nog meer interessante scholingen en evenementen van de diverse afdelingen en opleidingsorganisaties.

Digitaal KVLO-portfolio

Meer dan 1200 KVLO-leden zijn lid van het Initieële Register en waarschijnlijk hebben velen voldoende punten gehaald voor toelating in het Beroepsregister. Je kunt via de site www.kvloregistratie.nl, middels de pagina **meedoen**, gebruik maken van het stappenplan. Tevens is er op deze site veel informatie over het Register en het portfolio te vinden. Vragen met betrekking tot de registratie kunnen gemaild worden naar registratie@kvlo.nl.

Reageren op vakblad-artikelen? Twitter @KVLOnL

Met de mobiele scan van bijgevoegde code kun je rechtstreeks naar scholingspagina van de kvlo.
kvloscholing.nl

Uitgebreide informatie over alle scholingen/evenementen? Zie de kalender op www.kvlo.nl

Inschrijving of een verwijzing daarvoor via www.kvloscholing.nl

- ✓ materiaalhuurservice
- ✓ persoonlijke ondersteuning
- ✓ vrijplaatsen voor begeleiders
- ✓ Lid SGR
- ✓ scherpe prijs/directe inkoop
- ✓ vrijblijvende optie
- ✓ keurmerk touringcars
- ✓ wintersportspecialist

GREVINK
 reizen
 wintersportreizen voor groepen!

Mecklenburglaan 12
 3843 BP Harderwijk
 Lid Stichting Garantiefonds reisgelden

Vraag uw offerte aan:
www.grevink.nl
 bel 0341-460180
info@grevink.nl

Ga je mee op...

WINTERSPORT

- Méér dan 28 jaar ervaring
- Gespecialiseerd in groepsreizen
- Eigen Nederlandssprekende instructeurs
- In eigen bezit van 5500 ski's, snowboards en schoenen

Deze worden van te voren bij de klant gepast en gaan mee op reis

WWW.HUSKI.NL

TRENOMAT SCHEIDINGSWANDEN

De jongste generatie zalscheidingen

Trenomat Acoustic®

- Geluidsreductie en geluidsabsorptie in alle zaaldelen door akoestisch wandmateriaal!
- Ook voor renovatie en verbeteren van de akoestiek in bestaande accommodaties!

TRENOMAT
 DE GRAAF EN VAN STIJN BV

De Graaf en van Stijn BV
 Postbus 32
 2420 AA Nieuwkoop
 Tel: (0172) 57 97 20
 Fax: (0172) 57 26 70
www.trenomat.nl
info@trenomat.nl

Al 40 jaar gespecialiseerd in nieuwbouw & onderhoud

MEER MAATWERK IN NASCHOLING VOOR COMBINATIE- FUNCTIONARISSEN

Uit onderzoek van domein Bewegen, Sport en Voeding (DBSV) van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) blijkt dat er vraag is naar maatwerk op het gebied van scholing en cursussen voor combinatiefunctionarissen in de sport. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt om het onderwijsaanbod en de beroepspraktijk van combinatiefunctionarissen beter op elkaar af te stemmen. De HvA zal hier, in samenwerking met SportService Noord-Holland, het komende jaar invulling aan geven. Dit is ondermeer van belang voor de recente verbreding van de combinatiefuncties van ondermeer de buurtsportcoaches.

Naar aanleiding van dit onderzoek gaat de HvA samen met SportService Noord-Holland werken aan de ontwikkeling van maatwerk voor combinatiefunctionarissen. Het eerste initiatief is een kennisdag voor combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches op woensdag 26 september 2012. Een dag waar de functionarissen en coaches verschillende workshops/sessies kunnen volgen om hun kennis te vergroten en hun vragen voor te leggen.

Vakbondscontributie verrekenen met het brutoloon.

Voor KVLO-leden die werkzaam zijn in het hbo, mbo, VO (waaronder OMO), PO dan wel bij WVOI of de Kenniscentra is het op basis van de Cao's mogelijk om de betaalde contributie over het jaar 2012 te verrekenen met de eindejaarsuitkering. Het hiervoor benodigde betaalbewijs wordt met LO 8 (verschijningsdatum 28 september) meeggezonden.

Heb je nog niet betaald dan dien je dit in ieder geval voor 6 september a.s. te doen.

REÛNIE KALO-ALO-SPORTHOGESCHOOL

Sporthogeschool gaat verhuizen. Vanaf september 2012 worden de locaties Sittard en Tilburg opgeheven en biedt Fontys Sporthogeschool vanaf dan haar opleidingen aan vanuit de nieuwe locatie in Eindhoven. Om kennis te maken met het nieuwe gebouw in Eindhoven en verankerd te blijven aan de opleiding, organiseert Sporthogeschool tijdens de speciale openingsweek, de Sporthogeschool-neemt-je-mee - Reünie op 26 oktober 2012. De organisatie streeft ernaar om zo veel mogelijk alumni van zowel Sporthogeschool Tilburg als Sittard aanwezig te laten zijn. Meer informatie: www.sporthogeschooleindhoven2012.nl (klik op de speciale Reünie-button).

Bureausluiting

In verband met een personeelsactiviteit zal het bureau van de KVLO op donderdag 6 september en vrijdag 7 september gesloten zijn. Op maandag 10 september zijn de medewerkers weer te bereiken via de e-mail en de telefoon.

ONS VAK IN DE SCHIJNWERPERS

De sportzomer begon matig, maar eindigde niet in mineur. We wonen op de OS meer medailles dan gedacht en de sfeer werd licht euforisch. Vele bekende en minder bekende Nederlanders lieten zich rond de Olympische Spelen ook uit over het 'hoe nu verder'. Het was ze allemaal duidelijk dat er meer bewegingsonderwijs moest worden gegeven op de scholen. Voorbeelden uit Engeland en Australië werden aangehaald. Mooi om te zien en te horen dat onze boodschap zo ruim en fanatiek door anderen wordt uitgedragen. Op onze site wordt naar de diverse uitspraken verwezen en kunnen deze vaak ook in hun oorspronkelijke setting worden gelezen en gezien. www.kvlo.nl

Bij- en nascholing Bewegen en Sport

Als professional op het gebied van bewegingsonderwijs kunt u bij Windesheim kiezen uit een ruim aanbod van bij- en nascholingscursussen. Een van die cursussen is Motorische Remedial Teaching (MRT).

MRT basiscursus en verdiepcursus

De basiscursus richt zich op het omgaan met verschillen tussen leerlingen en het bieden van speciale leerlingenzorg in het bewegingsonderwijs. Aansluitend biedt de cursus ondersteuning in het opzetten en/of uitbouwen van MRT binnen uw eigen school. In de verdiepcursus worden onderwerpen als motorisch leren, leerlingvolgsystemen en passend bewegingsonderwijs verder uitgewerkt. Daarnaast begeleiden wij u bij het uitvoeren van een praktijkonderzoek naar keuze.

Nieuwsgierig naar ons aanbod?

Kijk voor alle bij- en nascholingscursussen en meer informatie op onze website: www.windesheim.nl onder het interessegebied Bewegen en Sport.

STILLESPORTZAAL
Oplossingen voor slechte akoestiek in sportaccommodaties

www.stille-sportzaal.nl

Inmiddels ervaren honderden LO docenten het stiller lesgeven in hun eigen gymzaal. Nu u nog! Maak direct een afspraak met ons.

Acour Lawaaibestrijding b.v. 040-2340888

Bezoek onze speciale "Akoestiek-straat" op de stand, tijdens de NOT 2013!

NOT 2013

Voor en door het onderwijs

Ontmoet ons op de NOT Hal 07 stand B131

22 t/m 26 januari 2013

Jaarbeurs Utrecht

SNOWBREAKS.NL
BY ROCKS 'N RIVERS

"Je gaat met leerlingen op pad en kunt er voor de volle 100% op vertrouwen dat de reis veilig en goed georganiseerd is."

Wintersport kampen

Survival kampen

Survival dagen

"De samenwerking tussen Rocks 'n Rivers, leerlingen en docenten verliep fantastisch."

ROCKS 'N RIVERS
OUTDOOR & EVENEMENTEN

 tours
de Mol-Pelikaan

www.snowbreaks.nl | www.rocks-n-rivers.nl